

glasbena mladina

glasilo glasbene mladine slovenije

Leto VI, številka 6
27. april 1976

Julij Betetto v vlogi župana
v bravničarjevi operi »pohujšanje
v dolini šentflorjanski«
(slika slovenskega
gledališkega muzeja)

vloga gm v samoupravnem dogovarjanju

Seje predsedstva GMS 26. marca se je, žal, udeležilo malo delegatov, kar je otežilo delo. Razprava pa je pripeljala do sklepov, ki jih je bilo treba delegatom poslati v oceno. Razen poročil o tekoči dejavnosti (kviz, obračuni in predračuni s prednostnega seznama) se je predsedstvo pogovarjalo tudi o predlogih za plakete Glasbene mladine, potrdilo nove delegate ter podprlo nadaljnjo akcijo za obveščanje o našem delu ter povezovanje z Zvezo socialistične mladine Slovenije.

Tajnik RK GMS Franc Križnar je poročal o temi „Glasbena mladina in njeno mesto v samoupravnih kulturnih interesnih skupnostih“. Tu povzemamo glavne misli.

Proces samoupravnega konstituiranja na področju kulture je še v prvi razvojni fazi, zato je še čas za določitev vloge Glasbene mladine v tem okviru kot enakopravnega partnerja vseh dejavnikov v glasbeni dejavnosti. Glasbena mladina najbolje sodeluje z vzgojno-izobraževalnim sistemom, zato ji bo mogoče poiskati ustrezno vlogo v temeljni samoupravni interesni kulturni skupnosti za glasbo. Letos bo poiskala enakopravno razmerje tudi do mladih v organizacijah združenega dela in v krajevnih skupnostih, da mladi iz teh okolij ne bodo prikrajšani. Prizadevala si bo, da bodo mladi kvalitetno sprejemali zabavno, progresivno in jazz glasbo. Tako bo zares upoštevala hotenja vseh mladih.

Temeljne skupnosti za glasbo, ki bodo ustanovljene tako kot za druga umetnostna področja, naj bi ustanovili najprej v Mariboru, Novem

mestu, Ajdovščini, Ljubljani in Velenju. To naj bi bila tudi pomembna središča za glasbena mladina, ki ima v teh krajih najbolj razvejano dejavnost.

Glasbena mladina si prizadeva s svojo dejavnostjo pokriti vse slovensko ozemlje. Če hoče pri tem učinkovito delovati, pa mora upoštevati predvsem naslednje:

1. delegacija Glasbena mladina naj ima svojega delegata v temeljni skupnosti za glasbo, kjer te še nimajo, v temeljni kulturni skupnosti;
2. Glasbena mladina mora biti programsko še dosledneje navzoča med šolsko in zunajšolsko mladino;
3. mladi neposredni proizvajalci, člani ZSMS, ki imajo veselje do glasbe, naj se zavzamejo (prek svoje delovne organizacije in svojih delegatskih razmerij) za glasbene prireditve v svojem okolju – med delavci, pri čemer naj upoštevajo program GM;
4. poudariti je treba usklajevalno vlogo, ki jo je dolžna opravljati in jo že opravlja GM;
5. dobrodošla bo izmenjava izkušenj med organizacijami GM pri uveljavljanju delegatskih razmerij in samoupravnega organiziranja;
6. ugotoviti je treba, koliko predstavnikov iz vrst glasbene mladine je že delegatsko vključenih v samoupravne mehanizme, na primer v temeljne skupnosti za glasbo, izobraževalne skupnosti itd.

organizacijska akcija

Litostroj, Vrhnika, Domžale, Kamnik, Grosuplje, Ribnica, Kočevje, Trebnje, Idrija, Tolmin, Jesenice, Mozirje, Žalec, Laško, Logatec, Postojna, Sežana, Cerknica, Ilirska Bistrica . . .

To so kraji, kjer namerava RK GMS še letos ustanoviti nove občinske in osnovne organizacije. Trenutno smo na tej ravni organizirani do dobre tretjine slovenskega geografskega prostora (imamo 22 občinskih organizacij GM). Letošnje leto je ObO GM prineslo status pravne osebe (po statutu ObO GM in drugih samoupravnih aktih) in članstvo, ki ga bodo po osnovnih organizacijah registrirali s članskimi izkaznicami. Vse to naj bi bil preobrat v delovanju glasbene mladine, saj je RK GMS dolžna vsemu slovenskemu prostoru nuditi enake možnosti pri delovanju med mladimi. Še posebej se bo GMS trudila pri dejavnosti (koncerti, kviz, časopis, kampi, klubi itd) pritegniti medse čimveč mladih, saj je to njena naloga kot specializirane organizacije in kolektivnega člana ZSMS.

Dobra politična povezanost z OK ZSMS bo omogočila, da se bo RK GMS še naprej nanje obračala po organizacijsko pomoč, zlasti tam, kjer ne pozna kulturnih razmer. Odrprtost bo nova kvaliteta pri življenju že delujočih in ustanavljanju novih organizacij glasbene mladine. Pri tej akciji ne smemo pozabiti nanje, saj je 22 občinskih organizacij steber, pri katerem se je doslej mlada republiška organizacija učila delovati in animirati mladino za glasbeno kulturo.

Kadar gremo na pot, enkrat ali dvakrat na teden, se najprej za pomoč pri organizaciji nove občinske organizacije GM obrnemo na občinsko konferenco ZSMS. Seveda nam primanjkuje neposrednega stika z mladimi, ki so neposredni subjekti delovanja GM. Zato je to drugi korak, ki ga nadaljujemo skupaj z OK ZSMS in ponavadi pripelje do dokončnih rezultatov, kot je odziv na naše spodbujanje, na primer na ustanovnem koncertu, v pisnih časopisu GM, pri sodelovanju na kvizu, z obiski na koncertih, ko začno naročati koncerte, ko nas povabijo na sestanke . . .

Organizirana akcija nas je doslej že nekajkrat pripeljala na isto pot z akcijo že delujoče organizacije Glasbene mladine. Pred pogovorom s predstavniki GM Bele krajine smo se našli v avtobusu, ko so učenci z osnovne šole Stari trg ob Kolpi prišli v Ljubljano v opero in si ogledali republiško skupščino. Tedaj so nam povedali, da je to že 44. akcija njihove organizacije glasbene mladine. Prav tako smo se udeležili koncerta okteta Gallus na osnovni šoli Rudnik v Ljubljani, bili smo v osnovni šoli Biba Roček v Šoštanju. Vendar še vemo, da se nismo dobro zasedrali. Zato vas, mladi bralci, va-

bimo, da nam poveste, kdaj naj se srečamo tudi z vami. Pišite nam, kako in kje živite z glasbo, ali se vam zdi, da bi radi slišali še kaj več in kaj bi radi slišali, videli . . .

Če se bomo dobro spoznali, bo tudi naša organizacija dobro delovala. Zato smo pripravljene priti v vsak kraj, v vsako OZD in krajevno skupnost. Sicer pa dobite vse, kar hočete vedeti o nas, v svoji mladinski organizaciji. Tam vam bodo povedali, kje in kaj smo.

F. K.

ustanovitev občinske organizacije gm v lendavi

Četrtega aprila je bil v Lendavi ustanovni koncert z javno tribuno, katere namen je bil seznaniti našo publiko s cilji in z delom te, zadnji čas vedno množičnejše organizacije. V dvorani se žal ni zbralo veliko poslušalcev. Gotovo je bil vzrok temu predvsem nepoznavanje organizacije in tudi to, da je glasbena dejavnost v Lendavi močnejše zaživela šele v zadnjem času.

Jasno nam je, da v naši mali občini Glasbena mladina ne bo mogla biti specializirana organizacija za glasbeno delovanje mladih, ampak bo treba njeno delo osnovati bolj široko. Vključiti bo morala vse, ki se kakorkoli zanimajo za glasbo, bodisi kot glasbeni amaterji ali kot poslušalci dobre glasbe.

V koncertnem programu so sodelovali violončelist Matija Lorenz, pianistka Marija Lorenz in mezzosopranistka Sabira Hajdarovič.

Matija Lorenz je vodil in komentiral program na zelo prijeten in vsem razumljiv način. Predstavil je violončelo kot instrument in pokazal tudi tehnike igranja s primeri nekaterih skladb.

Sledile so skladbe za violončelo s spremljavo klavirja, mezzosopranistka Sabira Hajdarovič pa je zapela ob spremljavi Marine Lorenz za vsakogar nekaj:

črnske duhovne pesmi, odlomek iz Gershwinove opere Porgy in Bess ter samospeve slovenskih avtorjev.

Po zelo uspelem koncertu naših priznanih umetnikov je predstavnica GMS Alenka Keršovan vodila javno tribuno, na kateri je bilo tudi izvoljeno vodstvo občinske organizacije GMS v Lendavi.

MED SEJO PREDSEDSTVA GMS: PREDSEDNIK POLJANŠEK, GLAVNI UREDNIK LIPAR IN PODPREDSEDNIK BITENC. (FOTO: F. KRIŽNAR)

glasbena mladina

Izdaja republiška konferenca Glasbene mladine Slovenije. Ureja uredniški odbor: Peter Lipar (glavni urednik), Igor Longyka (odgovorni urednik), Anton Janežič (lektor), Dušan Rogelj, Kaja Šivic (sekretar uredništva), France Anžel (tehnični urednik). Naslov uredništva: Ljubljana, Krekov trg 2, tel. 322-367.

Tekoči račun pri SDK Ljubljana, št. 50101-678-49381. Tiska Tiskarna Ljudske pravice. Izhaja šestkrat na šolsko leto. Celoletna naročnina 14 din, cena posameznega izvoda 3 din. Oproščena temeljnega davka od prometa proizvodov po sklepu republiškega sekretariata za informacije 412-1/72, z dne 22. oktobra 1973.

Uredniški svet: (RK ZSMS) Mirko Vaupotič, (ZKPOS) Tone Lotrič, (ZDGPS) Dušan Vodišek, (DGU) Jože Stabej, (DSS) Dane Škerl, (RK GMS) Miloš Poljanšek, Ciril Vertačnik, delegacija uredništva: glavni urednik, odgovorni urednik in sekretar uredništva.

Časopis sofinancirata kulturna skupnost Slovenije in izobraževalna skupnost Slovenije.

LEDAVA

Ko so poslušalci zapuščali dvorano, sem imel vtis, da so bili zelo zadovoljni in da si želijo še več nastopov glasbenikov.

Lendava je precej odmaknjena od večjih kulturnih centrov in zato smo žal prikrajšani za mnoge kulturne užitke. Zaradi oddaljenosti nas koncerti stanejo tudi veliko več kot bi nas sicer, in vsi ti razlogi nujno

zmanjšajo število kulturnih dogodkov pri nas.

Občinska organizacija glasbene mladine je torej tu, upamo, da bo uspela angažirati čimveč glasbenih umetnikov in povezati čimveč amaterskih skupin. Le tako bo lahko poživila glasbeno življenje in nudila našemu občinstvu več dobre glasbe!

JANEZ SLANA

dnevi kulture mladih iz sr slovenije v sr makedoniji

Med 18. in 20. marcem 1976 so se mladi slovenski ustvarjalci in poustvarjalci odzvali vabilu republiške konference Zveze socialistične

mladine Makedonije in tako vrnili obisk, na katerem so bili mladi makedonski kulturniki lansko leto. V delegaciji so bili še predsednik RK

V GLASBENEM DELU VEČERA SO SE PREDSTAVILI MAJA JAMNIK, JELKA GRAFENAUER, STANKO PRAPROTNIK, EMIL KREČAN IN PROF. NADA OMANOVA, V PLESNEM PA JASNA KNEZ IN JANA BORŠTNAR. (FOTO: TONE STOJKO)

ZSMS Ljubo Jasnič, sekretar RK ZSMS Zdene Mali, predsednik komisije za idejno-politično delo in kulturo pri RK ZSMS Boris Bavdek ter predsednik kulturne skupnosti Ljubljana Mitja Rotovnik.

Gostovanje se je pričelo s slovesnostjo v domu mladih; sledila je otvoritev likovne razstave. Istega večera je bila v Skopskem dramskem gledališču predstava gledališča „Glej“ „Pogovor v maternici koroške Slovenke“.

Naslednje dopoldne so se mladi literati predstavili dijakom kratovske gimnazije z „Literarnim jutrom“, medtem ko je druga skupina gostovala v Ohridu z „Recitalom ob 100-letnici rojstva Ivana Cankarja“. V prostorih Narodne in univerzitetne knjižnice „Kliment Ohridski“ v Skopju so odprli knjižno razstavo mladih avtorjev, ki ji je sledil „Literarni večer“, v Centru za kulturo in informacije je bila otvoritev razstave arhitekturne produkcije mladih, v dvorani Ljudske tehnike pa večer kratkometražnih filmov.

Glasbena mladina Slovenije je sodelovala s Studiom za svobodni ples s programom „V začetku je bil ritem“ kar dvakrat, 19. marca v Tetovem in 20. marca v Salonu 19.19. v Skopju. Osnovni namen večera je bil združiti skupne značilnosti obeh umetnostnih vrst glasbe kot gibanja v času, in plesa kot gibanja v prostoru.

Posebno pozornost je treba posvetiti pogovorom med mladimi kulturniki Slovenije in Makedonije. Ugotovljeno je bilo, da je kulturnih stikov med obema republikama premalo in da sta bili izmenjavi med RK ZSMS in RK ZSM Makedonije najširši medrepubliški kulturni akciji sploh. Za našo organizacijo je razveseljivo predvsem to, da poteka medrepubliško sodelovanje med Glasbeno mladino Slovenije in Glas-

beno mladino Makedonije že nekaj let usmerjeno in načrtovano, tako preko programske komisije Glasbene mladine Jugoslavije kakor tudi v okviru dvostranskih odnosov. Za poglobitev in tesnejše stike med obema organizacijama je podarila Glasbena mladina Slovenije ob podpori Društva slovenskih skladateljev nekaj partitur Edicij DSS, ki naj bi omogočile globlje poznavanje slovenske glasbene ustvarjalnosti v SR Makedoniji. Prav tako so se člani makedonske glasbene mladine odzvali vabilu k sodelovanju na kvizu Glasbene mladine o „Življenju in delu bratov Ipavcev, Vatroslava Lisinskega in Steva Mokranjca. Seveda s tem niso izčrpane vse možnosti medrepubliškega sodelovanja in predvsem bi bilo treba razmisliti o novih oblikah, s katerimi bi omogočili večjemu številu članstva medsebojne stike in tako prispevali k utrjevanju bratstva in enotnosti med narodi in narodnostmi socialističnih republik Slovenije in Makedonije.

Z „Dnevi kulture mladih“ v SR Makedoniji smo lahko več kot zadovoljni, saj so se mladi ustvarjalci in poustvarjalci izkazali ne samo v svoji tehnični izpopoljenosti, ampak predvsem v svojih ustvarjalnih zmogljivostih. Nekoliko manj smo lahko zadovoljni z najmlajšo slovensko skladateljsko generacijo, ki nima v slovenskem glasbenem življenju nobene vloge. Odpira se vprašanje, ali je res tako šibka ali pa ji nudi družba premalo možnosti, da bi se lahko uveljavila, kakor je to uspelo mladim na drugih umetniških področjih. Nedvomno bi Glasbena mladina Slovenije morala posvetiti mnogo več pozornosti mladim skladateljem in ustvariti možnosti, na katerih bi lahko iz množice izluščili posameznike, ki bi lahko dostojno nadaljevali tradicijo naše srednje in starejše skladateljske generacije.

A. K.

posvet v dubrovniku

Sredi meseca marca je bil v Dubrovniku posvet strokovnih sodelavcev Glasbene mladine iz vse Jugoslavije. Beseda je tekla o nalogah Glasbene mladine pri ustanavljanju osnovnih organizacij Glasbene mladine, o mestu Glasbene mladine v samoupravnih kulturnih interesnih skupnostih in v samoupravnih sporazumih. Hrvatski predstavnik Vinko Lesić je v svojem razmišljanju sprožil vprašanje, ali Glasbena mladina mora skrbeti za prosti čas in zabavo mladih in ali je dobro sprejeti v sporede tudi zabavno glasbo, ki jo mladi zahtevajo. Častni predsednik GMJ, Ivo Vuljević, je zastavil vprašanje, kam sodi organizacija Glasbene mladine, med posrednike ali med potrošnike kulture. Pravzaprav smo oboje, vendar zastopamo „porabnike“ kulture in moramo to tudi nadaljevati.

Mnenja so se razhajala, ker imajo strokovni sodelavci različnih republik različne izkušnje in različne možnosti. Podobno se je dogajalo

ob razpravi o podpisu samoupravnih sporazumov, ki jo je načel sekretar Mića Pavlović.

KŠ

PREDSEDNIK MOH VINKO LESIĆ IN SEKRETAR MOŠ MIODRAG PAVLOVIĆ MED SEJO. (FOTO: F. KRIZNAR)

muzikološki zbornik

zvezek X (1974)
in zvezek XI (1975)

Pred kratkim je izšel že 11. zvezek Muzikološkega zbornika. Izdajatelj – oddelek za muzikologijo Filozofske fakultete – si že vseh 10 let izdavanja prizadeva objavljati čim kvalitetnejše prispevke domačih in tujih muzikologov. Ob koncu vsakega članka je povzetek v tujem, ali če je prispevek v tujem, v slovenskem jeziku.

Naj v tej zvezi najprej omenim 10. zvezek tega zbornika, ki obsega sedem člankov, petih domačih in dveh tujih avtorjev. Žijo Kučukalić prikazuje v svojem prispevku samospeve Petra Konjovića, Marija Koren obravnava vprašanje ekspresionističnih elementov v skladbah Vojislava Vukovića, Roman Leskovic piše o komornih skladbah Srečka Koporca, Andrej Rijavec o stilni orientaciji skladatelja Primoža Ramovša, Zmaga Kumer pa analizira ljudsko pesem o toči, ki je leta 1873 opustošila Trško goro nad Novim mestom. Med tujimi prispevki najdemo članek o ugotavljanju tipičnosti nekaterih melodičnih struktur v vokalni melodiki Janačkove opere Slučaj Makropulos (M. Štedron) in razmišljanje o tonalni in serielni organizaciji v Introdokciji Schoenbergovih Variacij za orkester (Kenneth L. Hicken).

V 11. zvezku Muzikološkega zbornika pa je kar devet krajših znanstvenih razprav, od teh sedem domačih in dve tuji. Med domačimi avtorji so Danica Petrović (Pričevanja o potovanjih po balkanskem polotoku od XV. do XVII. stoletja: glasbena folklor in ljudski običaji), Koraljka Kos (Appariran per me le stell' in cielo Crlanda di Lassa in Julija Skjavečiča. Stilnokritična primerjava), Jože Sivec (Neuprizorjena Gerbičeva opera „Kres“), Borut Loparnik (Andante za violino in klavir Marija Kogoja), Dragotin Cvetko (Iz korespondence Slavku Ostercu), Katarina Bedina (Novo v mladinskih zborih Slavka Osterca) in Andrej Rijavec (Problem forme v delih Iva Petrića). Tuja avtorja Vysloužil in Feil nas v zborniku seznanjata s skladateljem Antoninom Reicho, mladostnim prijateljem L. van Beethovna (Jiri Vysloužil) in z genezo samospeva po definiciji Franza Schuberta (Arnold Feil).

Iz vsebine je razvidno, da uredništvo daje prednost domačim muzikološkim delavcem, obenem pa vključuje v sodelovanje tudi tuje strokovnjake.

M. K.

ko ni več mogoče govoriti o kritiki

Ko so vse besede odveč, ko ne moremo – razen najbolj pohvalnega, zato često praznega, uporabljati besedišča „glasbene kritike“, ko želimo samo, da bi kar največ ljudi lahko dojemalo, kar se dogaja pred nami, ko čutimo val hvaležnosti, ki lebdi v dvorani, potem je jasno samo eno – pred nami je resnično velik glasbenik. Glasbenik, ki je kot čarovnik pa tako preprost v svojem izrazu, glasbenik, ki nas zna iztrgati iz vsega, kar smo še trenutek prej mislili in čutili, da nas prestavi samo v glasbo in lepoto in popolno doživetje. Glasbenik, ki v bistvu stori samo to, da pod njegovimi prsti glasba zaživi v vsej svoji polnosti. Tako bogato, kot je ne moremo slišati vsak dan. In takšno doživetje, ko vsa dvorana otrpne in jo prevzamejo zvoki, ko je vsak zvok, vsak akord poslanica in govori ne o lepoti, ampak več, ne samo o umetnosti, ampak več, o življenju samem, takšno doživetje je težko ali skoraj nemogoče opisati. Zato pa vredno in še in še vredno doživeti. Morda je včasih treba biti v Franciji (v Strasbourgu), da človek v razmaku enega tedna doživi dva izredna koncerta. Najprej Mstislava Rostropovića na violončelu (s pianistko Vasso Devetzi, igral je Beethovna in Šostakovića), potem Arthura Rubinsteina, ki pravi, da ne more več brati, igra pa še vedno, in to neprekosljivo – neprekosljivo doživeto. Takšna sta oba velika mojstra, Rubinstein je samo nadaljeval – z Brahmsom I. klavirskim koncertom – občutje, ki ga je Rostropovič odprl. Rubinstein sam, kajti šele v dodatnem Chopinovem Scherzu se je mogel resnično izraziti. Orkester, strasbourški filharmoniki, na žalost spremljavi ni bil kos. To je vsekakor le še potrdilo Rubinsteinovo vrednost.

Zato pa je Vasso Devetzi ob Rostro-

poviču dokazala, v kolikšni meri je klavirska igra lahko zlita s solistom.

METKA ZUPANČIČ

peto tekmovanje učencev glasbenih šol sr slovenije

je bilo 20. in 21. marca na Zavodu za glasbeno in baletno izobraževanje v Ljubljani. Organizacijo je tudi tokrat sodelovanjem zveze društev glasbenih pedagogov Slovenije in Glasbene mladine Slovenije prevzela skupnost glasbenih šol SR Slovenije, pokrovitelj pa je bil republiški komite za kulturo.

Med seboj so se pomerili pianisti, solopetci, harmonikarji in orkestri ter komorni ansambli. Namen tega tekmovanja je odkrivanje izrazito nadarjenih učencev, pomoč tem učencem pri njihovem nadaljnjem študiju ter ne nazadnje izmenjava pedagoških izkušenj pri vzgoji mladih glasbenikov.

Pri 62 glasbenih šolah s 84 dislociranimi oddelki, kar jih premoremo na Slovenskem, je 10 udeleženi ustanov malo, a te so se dobro odrezale. Merila so ostra in starostna meja zelo točno določena, kar je posebno problematično pri solopetju, ker je glas prav posebej pogojen in zato izredno občutljiv „instrument“.

Tekmovalci so dobili 32 nagrad, od katerih jih je največ prejel Zavod za glasbeno in baletno izobraževanje v Ljubljani, kar 12, dobro so se odrezali tudi udeleženci Centra za glasbeno vzgojo v Mariboru s 5 nagradami, nekaj manj pa so jih dosegli učenci glasbenih šol iz Nove Gorice, Kopra, Trsta, Velenja, Tolmina, Radovljice in dveh ljubljanskih glasbenih šol – Franc Šturm in Vič-Rudnik.

Tekmovanje se je slovesno končalo 31. marca s podelitvami nagrad in popoldanskim koncertom, na katerem je imel govor predsednik republiškega komiteja za kulturo Andrej Ujčič, prvona-grajenci pa so izvedli lep spored skladb naših in tujih skladateljev.

M. T.

novе plošče

WALTER CARLOS-BY REQUEST

stran A:

1. Three dances from „Nutmacker Suite“
2. Dialogues for piano and two loudspeakers
3. Episodes for piano and electronic sound
4. Geodesic dance
5. Brandenburg concerto no. 2 in F major

stran B:

6. „Little“ fugue in G minor
 7. What's new, pussycat?
 8. Eleanor Rigby
 9. Wedding march
 10. Pompous Circumstances
- Izšlo konec lanskega leta pri CBS (73163). Vsaka stran prinaša približno enainvajset minut glasbe.

W. C. po naročilu!

Pravijo, da na zahtevo premnogih poslušalcev, katerih želje po novih Walterjevih izvedbah so si bile zelo različne. In tu je rezultat – najbolj skupaj znešena selekcija materialov za sedmo ploščo „po naročilu“. Vpeljejo trije plesi Čajkovskega iz „Hrestača“. To so prvi Carlosovi poskusi z romantično sceno. Dialogi in Epizode so njegove najbolj zgodnje stvaritve iz let 1963/64, se pravi še daleč pred obdobjem sintetizatorjev. To so skladbe za klavir, ki jih igra Phillip Ramey, Walter pa dodaja elektronske zvoke. Naslednji ples je novejšega nastanka in je le odlomek iz kvadrofonskih eksperimentov. Po dveh predelavah Bacha je na vrsti najbolj smešna točka na plošči – nekdanji hit Toma Jonesa ali koga že? Gre za mucko in vaje v zgodnjem 1967. letu na osemkanalnih aparaturnah. Tole so na ploščo uvrstili verjetno le zato, ker je to pač prvi Carlosov izdelek na moog sintetizatorju. Potem se še nekaj časa ukvarja s poskusnimi predelavami pop materialov in to obdobje zaključijo z Beatli leta 1970. Poročno koračnico kot travestijo Wagnerjevega Lohengrina posveti in podari dvema prijateljema kot poročno darilo. Zadnja skladba, ki je tudi najdaljša, so variacije in fantazija na Elgarjevo temo. To je prijeten in domiselen kolaž bolj ali manj znanih predvsem klasičnih evergreen tem. Poleg dialogov in epizod edina pomembnejša stvar. Ploščo je vredno slišati, več pa ne.

KLAUS SCHULZE TIMEWIND

stran A:

Bayreuth Return 30:22

stran B:

Wahnfried 1883 28:37
Caroline (Virgin) CA 2006

Plošča je posneta v Berlinu in je izšla konec 1975. leta v Angliji. Posvečena je Richardu Wagnerju.

TANGERINE DREAM RICOCHET

del ena in dva (obakrat približno po sedemnajst minut)

Peter Baumann
Chris Franke
Edgar Froese

Posneto v živo leta 1975 v Franciji in Angliji.
Virgin Records V 2044

KRAFTWERK RADIO – ACTIVITY

stran A:

Geiger counter
Radioactivity
Radioland
Airwaves
Intermission
News

stran B:

The voice of energy
Antenna
Radio Stars
Uranium
Transistor
Ohm sweet Ohm

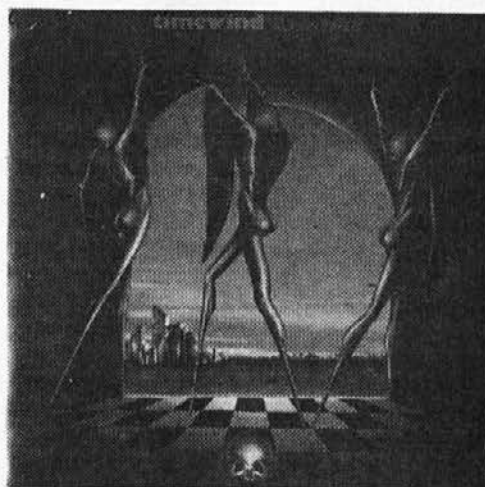
Ralf Huetter, Florian Schneider: glas in elektronika
Karl Bartos, Wolfgang Fluer: elektronska tolkala
Capitol E-ST 11457, izdano 1975.

Avtorji vseh treh plošč so Nemci, ki že približno tri leta uspešno izdajajo in prodajajo sintetično glasbo v Angliji. Peta zaporedna stvaritev Klaus Schulzeja je po dinamiki med bolj linearnimi, prav zato pa poslušalca pritegne že pri začetni temi, na kateri temelji improvizacija preko belih in rožnatih šumov na konstantni vibraciji. Izdelana je na osmih kanalih – s šestimi sintetizatorji (Arp, Ems, Elka) in orglami Farfisa ter klavirjem. Naj te ne zapelje, če je plošča posvečena Wagnerju, saj Schulze ostaja „na svoji furi“.

Po šestih študijskih ploščah so Tangerine Dream zbrali posnetke z nekaterih svojih poletnih koncertov in to je njihova pri Virgin tretja izdana glasba. Sound se ne razlikuje od študijskih posnetkov, je pa dovolj dobra predstavitev njihovega dela, vredna daljšega poslušanja.

Z Radio-activity so Kraftwerk spet hoteli imeti tematsko ploščo, pa so jo preveč razdrobili, zato nima pravega učinka. S preprostimi melodijami, efekti in nekaj besedili hočejo fantje predstaviti osebnost radia in vibracij med oddajnikom in sprejemnikom. Zamisel ni slaba, tudi v besedilu se najde kak preblisk, v celoti pa se plošča ni posrečila. Njihova „avtocesta“ je glede tega precej bolje zadelo, da o prvem albumu n.pr. sploh ne govorimo.

(peace)

cankar v operi

Dramsko zasnovana besedila Ivana Cankarja so vzbudila pozornost petih skladateljev oper in enega, ki je napisal na to tematiko baletno glasbo. Vsi obravnavajo le dve pisateljevi besedili: farso Pohujšanje v dolini šentflorjanski in roman Hlapec Jernej in njegova pravica.

Največji delež pri tem ima slovenski skladatelj Matija Bravničar. Na obe zgornji besedili je napisal operi, ki sta bili ob vsakokratni postavitvi dobro sprejeti.

pohujšanje v dolini šentflorjanski

Bravničar je pričel komponirati operno farso Pohujšanje v dolini šentflorjanski leta 1925 na pobudo režiserja in igralca Milana Skrbinška. Skladatelj je za libreto vzel celotno Cankarjevo besedilo, okrajšal je le nekaj manj važnih odstavkov. Cankarjeva predloga mu je nudila veliko priložnosti, tipičnih za operno uglasbitev. Tu naj omenim le nekaj teh mest: Zlodejva pripoved v 1. dejanju in njegov samogovor v začetku 3. dejanja; koračnica, ko na niti privezani rodoljubi odkorakajo vsak na svoj dom; dvogovor med Jacinto in Petrom (Krištof Kobar) v začetku 2. dejanja izziva skladatelja, tako tudi sklep tega dejanja, ki izzvani v melodiji uspananke; Jacintin ples v 3. dejanju je že v dramski uprizoritvi povezan z glasbo.

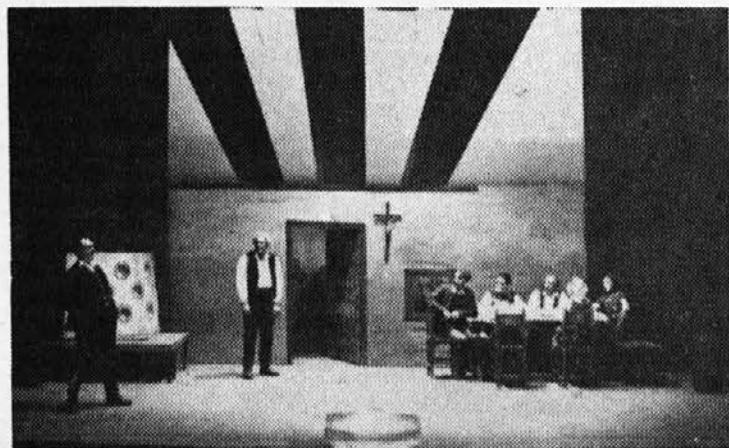
Skladatelj opozarja na ozračje v času nastajanja opere: „Mladi glasbeniki, literati, likovniki in vsi, ki smo bili kakorkoli povezani z umetnostjo, smo bili avantgardni zanesenjaki. Tradicija nam je bila cokla. Prežeti smo bili z željo, da ustvarimo nekaj povsem novega, brez kompromisov, z zavestnim tveganjem in kljubovanjem. Naša pot naj bi bila še neizhojena, drzna, nenavadna, pa čeprav bi nas vsi, stari odločno odklonili.“

Tako je nastajalo Pohujšanje v dolini šentflorjanski kot operna farsa. Skladatelj se še naprej spominja komponiranja opere:

„Ker smo živeli v dobi antiromantike ter v glasbeni sferi atonalnosti, atematike in motorike, so nam prozna dramska besedila ustrezala, morda prav zato, ker skladatelj ni bil vezan na šablono oblik, arrij, duetov, ansamblov in stereotipnih finalnih scen, ki so bili nujni rekviziti tradicionalne opere. Kljub odklonom od ustaljene operne oblike sem imel vedno pred očmi hotenje, da zaobjamem večje komplekse, ki bi mi nudili možnost širših glasbenih oblik, da bi se izognil preveliki razdrobljenosti.“

Skladatelj je zapisal v gledališki list ob premieri opere 11. maja 1930 v Ljubljanski operi nekaj drznih aforizmov, ki odsevajo njegov odnos do problema nastajanja sodobne opere. To je storil namesto razlage dela samega. Tukaj jih navajam v povzetku: operna oblika je gledališče, za glasbenika pa kompromis, kjer čista umetnost ne sme trpeti v kvaliteti (od vsega začetka pa je operna oblika zgrešena in je zato kljub tolikim prizadevanjem komaj kaj uspehov na tem področju); opera kot glasbena oblika je kljub lasti vseh slojev salonskega porekla; najmočnejše zanikanje kolektivne umetnosti je prav opera – polna rekvizitov; izrazna sredstva opere naj bodo le sredstvo in ne cilj avtorjeve intuicije (in ne avtorja); operi libreto ni nujno zlo (vse na tem svetu ima svojo muziko); Cankarjeva farsa, prenešana v glasbeni okvir, zanj ni poskus, temveč posledica njegovega naziranja o teatru: Slovenci smo srečen narod – nimamo tradicije, največje cikle v svobodnem mišljenju in ustvarjanju novih vrednot.

Premiero je dirigiral Anton Neffat, režiral pa jo je dramski režiser Ciril Debevec (na izrecno skladateljevo željo). Peli so Vekoslav Janko, gostja K. Stallerjeva-Statter, Julij Betetto, Josip Gostič, ... Krst opere je bil uspešen in že čez dve leti (15. maja 1932) je opera doživela novo odrsko postavitev; ob 60. obletnici Glasbene matice se je vodstvo Opere odločilo, da ponovno predstavi Bravničarjevo Pohujšanje. V tej ponovitvi so bili nekateri solisti zamenjani: basista Julija Betetta je zamenjal Marjan Rus, gostjo v vlogi

ROBERT PRIMOŽIČ V VLOGI HLAPECA JERNEJA SKLADATELJA MAHOWSKEGA (SLOVENSKI GLEDALIŠKI MUZEJ)

uglasbitev tekstov ivana cankarja

I. Zborovska dela:

Danilo Bučar: V tesni kletki (moški in ženski zbor)

France Cigan: Zdaj je pomlad (mešani zbor)

Marijan Gabrijelčič: Velika maša – iz Bele krizanteme (kantata za mešani zbor in orkester)

Marjan Kozina: O, domovina (kantata za mešani zbor)

Janez Kuhar: Od ulic do ulic (moški zbor)

Igor Štuhec: Sultanove sandale (mešani zbor)

II. Instrumentalna dela:

Lucijan Marija Škerjanc: Marenka (plesna slika)

Kruno Cipci: Pohujšanje v dolini šentflorjanski (balet, še neizveden)

III. Opere:

Matija Bravničar: Pohujšanje v dolini šentflorjanski

Matija Bravničar: Hlapec Jernej in njegova pravica

Krešimir Fribec: Sluga Jernej (še v rokopisu)

Mihovil Logar: Sablazan u dolini šentflorjanskoj

Alfred Mahowsky: Hlapec Jernej

Dragutin Savin: Šentflorjanci (enodejanka)

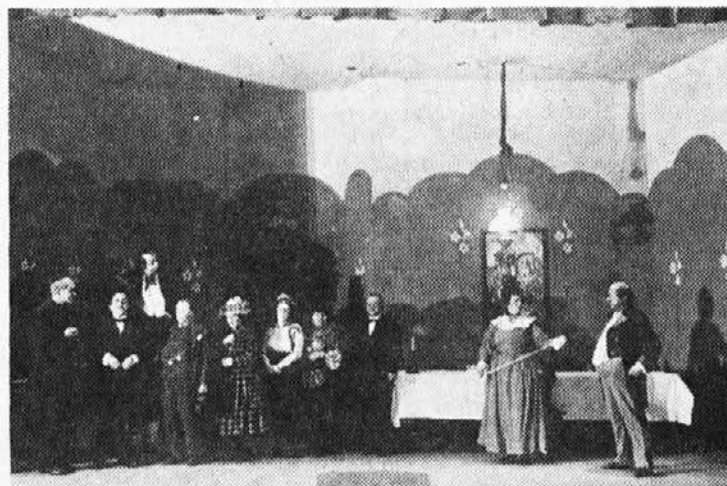
IV. Samospjevi:

Janez Kuhar: Šla si mimo

Jacinte pa Zlata Gjungjenac-Gavella. Uspeh ni izostal. Pozitivno kritično se se o delu razpisali številni slovenski (S. Vurnik, S. Osterc, E. Adamič) in jugoslovanski (dr. M. Milojević in B. Papandopulo) glasbeni strokovnjaki, ki so videli to operno postavitev. Delo so ocenili, da je naturalistična in junačevsko jedrnato zasnovana opera.

Na Cankarjevo tematiko Pohujšanja v dolini šentflorjanski so poleg Matije Bravničarja komponirali še naslednji skladatelji:

Dragutin Savin je leta 1956 zložil enodejansko opero „Šentflorjanci“; Mihovil Logar je zložil opero „Sablazan u dolini šentflorjanskoj“ (1937); Kruno Cipci pa je napisal glasbo za balet Pohujšanje v dolini šentflorjanski (doslej še neizvedeno).

SCENA IZ I. DEJANJA BRAVNIČARJEVEGA „POHUJŠANJA V DOLINI ŠENTFLORJANSKI“ (SLIKA SLOVENSKEGA GLEDALIŠKEGA MUZEJA)

hlapec jernej in njegova pravica

Predno se je Matija Bravničar lotil komponiranja druge opere na Cankarjevo besedilo, naj omenim še enega tujca – Čeha Alfreda Mahowskega, ki si je za opero v treh dejanjih (7 slikah) Hlapec Jernej in njegova pravica, sam napisal libreto po prevodu prevajalke Jirkujeve (po Skrbinškovi priredbi Cankarjevega romana). Premiera te opere je bila 30. maja 1932 v Brnu, mesec dni po smrti še ne 25-letnega skladatelja. Štiri mesece pozneje (29. 11. 1932) je isto delo uprizorila ljubljanska opera. Vse dramatisacije romana pa so bile pomanjkljive glede na dejstvo, da delo ne vsebuje prvih dramske gradnje.

Bravničar je uglasbil tako opero, katere vsebino pozna skoraj vsak šolar: lik Jerneja, borca in iskalca pravice, trpečega in vedno znova ponižanega slovenskega človeka, je vsakomur blizu.

Bravničarjev Hlapec Jernej ni glasbena drama, ker v njem pravzaprav ni dramskega dogajanja; ima pa veliko dramatičnosti, ki izhaja iz besedila, dramatičnih mediger in zborovskih viškov, zlasti v znamenitem Očenašu. Zaradi dramske statičnosti je delo mogoče izvesti tudi koncertno. Tudi sicer

je opera nekakšno oratorijsko delo. Dramske osebe so nujne, vendar sta tu tudi za oratorij tako značilna napovedovalec in zbor.

Skladatelj je ob premieri povedal, da glede na tipično slovensko besedilo folklorne prvine dajejo operi slovenski muzikalni prizvok in navdih množičnosti.

Delo je razdeljeno v dva dela, oziroma v osem slik, ki predstavljajo postaje Jernejevega romana v iskanju pravice:

1. Pri Sitarjevih v izbi;
2. Na cesti;
3. Pred krčmo;
4. Tičnica — smrekov gaj;
5. Oče naš ...;
6. Sodnija;
7. Betajnova;
8. Jernejeva pravica.

Zbor v tej množični operi nima take vloge kakor v antičnih dramah, ko je komentiral in povezoval dramsko dogajanje, temveč je aktiven, sodelujoč, pravzaprav nosilec glavne vloge, ki jo posebej Jernej.

zbor so sami jernej

Zbor podčrtuje, dopolnjuje in nadaljuje Jernejeve misli, tožbe in zahteve. Zato so opero imenovali „opera množice“. Vlogo komentatorja v njej je prevzel napovedovalec.

Prva uprizoritev je bila 25. januarja 1941 v Ljubljanski operi. Dirigiral je Niko Štrifof, režiral pa spet Ciril Debevec. Naslovno vlogo je pel basist Friderik Lupša, vlogo napovedovalca pa je prevzel kar režiser. Tokrat je bil basist Lupša tisti, ki je opero dobesedno posadil med slovenske množice. Po tej uspeli premieri se opomnimo še nekaterih ponovitev: leta 1948 je opera doživela prvo koncertno izvedbo (ob 30. obletnici Cankarjeve smrti), nato pa še leta 1956 in 1968. Ponovno odrosko ponovitev je opera doživela v okviru poletnih kulturnih prireditev ljubljanskega festivala v Križankah (štiri predstave) leta 1957. Poleg tega je RTV Ljubljana opero posnela kot radijsko opero, kar je potem že tretja oblika izvedbe tega dela.

Hlapca je uglasbil l. 1951 tudi Krešimir Fribec. Opera z naslovom „Sluga Jernej“ je zaenkrat še v rokopisu.

FRANC KRIZNAR

portret
nagrajenca prešernovega sklada

ciril škerjanec

„TAKO DOMAČE KOT TUJE GLASBENE OCENE ODKRIVAJO V NJEGOVI IGRI IZVAJALSKO TEHNIČNO DOVRŠENOST IN MUZIKALNO IZVIRNOST, NEPOSREDNOST, SMISEL ZA OBLIKOVANJE VSEH VRST GLASBENIH LIKOV IN IZRAZNIH RAZEŽNOSTI. DO CELA PREPRIČLJIVI UMETNIŠKI ZRELOSTI SE PRIKLJUČUJE ŠE PEDAGOŠKO UDEJSTVOVANJE, KI DAJE NAŠEMU VIOLONČELISTU TRAJNEJŠO PRISOTNOST V NAŠI GLASBENI KULTURI. LE REDKI INSTRUMENTALISTI DOSEŽEJO PODOBNO ŠIROKO ZASNOVANO TER OSEBNOSTNO POUČARJENO UMETNIŠKO KAKOVOST“.

Tako je upravni odbor Prešernovega sklada obrazložil sklep o podelitvi nagrade Prešernovega sklada violončelistu Cirilu Škerjancu.

„Dolga je pot do prvega stika z glasbo do najvišjega kulturnega priznanja. Kdaj se je pričela vaša pot in kako je potekala?“

„Rodil sem se 1936 v Trbovljah in s šestimi leti sem se pričel učiti violino v Zagorju. Z učenjem violine sem po vojni nadaljeval tudi v Ljubljani, vendar sem jo s 13 leti zamenjal za čelo. Vzrokov je bilo več. Po eni strani navdušenje nad novim, po drugi strani pa tudi vpliv takratnega direktorja glasbene šole Center, prof. Frana Staniča. V tem času so se namreč učili predvsem violine, violončelistov je bilo malo, še manj violistov in kontrabasistov. Prof. Stanič mi je zaradi moje precej velike rasti, ki mi je delala pri violini težave, sicer svetoval kontrabas, toda odločil sem se raje za nekoliko manjšo inačico — violončelo. Prav tako moja odločitev ni bila popolnoma neodvisna od zagotovil, da se bom lahko kot violončelist zelo kmalu zaposlil.“

Leta 1954 sem se po končani klasični gimnaziji vpisal na medicino. Na mojo nadaljnjo usodo je vplival tudi novi orkester RTV Ljubljana, pravi novorojenček, saj so ga sestavljali v glavnem le mladi sredi študija in le redki med njimi so že končali akademijo za glasbo. Prijavil sem se na razpis za mesto prvega čelista, naredil avdicijo in se zaposlil. Če se ozremo v preteklost, lahko samo z velikim spoštovanjem ocenjujemo razvoj, ki ga je ta orkester doživel v 20 letih svojega obstoja.

V tem času sem se znašel na razpotju: glasba terja celega človeka, zahteve so se pričele večati in dober glasbenik mora nadarjenost združiti tudi z veliko vztrajnega in načrtnega dela. Odločil sem se, opustil študij medicine, se z 19 leti vpisal na srednjo glasbeno šolo in jo v treh letih končal. Po nasvetu prof. Lobetove in na priporočilo Antonia Janigra sem opravil še eno avdicijo; tokrat za študij pri slovitem violončelistu Navarri in bil sprejet v njegov razred na Ecole Normale v Parizu.

Prvo srečanje z novim in zahtevnim okoljem sem doživel, še predno sem šel v Pariz, na poletnem tečaju v Sieni, ki ga je vodil in ga še vodi mojster Navarra. Znani čelist ima svojstveno metodo kolektivnega pouka: v razredu

nas je bilo približno 50, vsak, tudi profesor, s svojim instrumentom. Tovrstna oblika pouka ustvarja posebno ozračje, ki človeka hkrati najbolj angažira, po drugi strani pa tudi nudi možnost, da pri sebi popravi napake, ki so jih storili drugi. Ob koncu tečaja sem bil edini med 10 Jugoslovani, ki je igral na zaključnem koncertu. Pa še nekaj sem se skušal naučiti od svojega profesorja: trdega dela, saj je mojster vadil od 9. ure zjutraj do 3. ure popoldne, nato pa učil od 4. tja do 8. ure zvečer.“

„Se poslušujete podobne oblike dela tudi kot profesor na ljubljanski akademiji za glasbo?“

„Kolektivnega pouka žal ne, ker bi bil organizacijsko težko izvedljiv. Pač pa menim, da se instrumenta ne da naučiti po verbalni metodi, zato vsako napako raje popravim na svojem instrumentu in se šele potem skušam pogovoriti s študentom o njej. Seveda pa se mi zdi kolektivni način dela najboljši.“

Torej, iste jeseni sem s štipendijo Prešernovega sklada odpotoval v Pariz in se vpisal na Ecole Normale, znamenito glasbeno ustanovo, kjer sta učila Tribaud in Casals in kjer sta diplomirala Karlo Rupel in Antonio Janigro. Študij sem končal po treh letih: največje priznanje pa mi je ob diplomii izrekel direktor Cortot, ki je za interpretacijo Schumannovega koncerta dejal, da je bilo „delo izvedeno tako, kot je pesnik govoril“. Ves čas študija sem delal tudi pri prof. Jeanu Françaixu v razredu za komorno glasbo in vsako poletje sodeloval na poletnem tečaju v Sieni.

Eno poletje je tečaj vodil znani čelist Pablo Casals, izreden umetnik, in srečanja z njim ni moč pozabiti. Na zaključnem koncertu smo izvajali tudi tri njegove skladbe za orkester violončelov: še nikoli nisem slišal zvokovno lepšega orkestra. Po končanem študiju sem se zaposlil kot prvi čelist v Essnu, kjer sem ostal do 1969. Po vrnitvi v Ljubljano sem postal profesor na akademiji za glasbo ter nastopal kot solist in z violinistom Dejanom Bravničarjem ter pianistom Acijem Bertončjem v Triu Tartini.

„Kje ste koncertirali in kakšen odmev je imela vaša koncertna dejavnost?“

„Koncertiral sem v vseh jugoslovanskih republikah, pa v Avstriji, Italiji, na Madžarskem, v Švici, Franciji, Belgiji, Zvezni republiki Nemčiji in v Združenih državah Amerike. Leta 1974 sem prejel nagrado Društva slovenskih skladateljev za najzaslužnejšega izvajalca slovenskih del, saj imam na repertoarju prav vse skladbe slovenskih ustvarjalcev, namenjene violončelu.“

„Violončelu ste posvetili svojo življenjsko pot. Se vam zdi, da ima ta instrument v našem glasbenem življenju ustrezno mesto?“

„Žal ne, čeprav bi ga kot instrument, ki se v svoji barvi najbolj približuje človeškemu glasu, lahko imel. Tako koncerti kakor tudi recitali so v tujini veliko pogostejše na programu kot pri nas. Vzrokov za to je več: na glasbenih šolah je premalo zanimanja za ta instrument, primanjkuje ustreznih pedagogov pa tudi instrument sam ni znan med najširšimi sloji. Pogosta je tudi otrošiška miselnost, da je poklic glasbenika nerentabilen, ki pa je seveda zmotna. Dobri glasbeniki so zelo iskani, saj jih naša kultura potrebuje več kot jih je na voljo.“

„Tako kot solist, kakor tudi s Triom Tartini ste sodelovali na nekaterih mladinskih koncertih. Kako bi se dalo po vašem mišljenju mladim glasbo najboljše približati?“

„Mladim je treba nuditi srečanja z glasbo in to srečanja z dobro glasbo in dobrimi izvajalci. Ni res, da je za mlade vse dobro, nasprotno: najboljše je za mlade komaj dovolj dobro. Ravno pri mladinskih koncertih bi morali biti najbolj občutljivi, saj je mlada publika najbolj pristna, najmanj obremenjena s predsodki pa tudi izredno kritična. V procesu estetske vzgoje bi se morala globlje angažirati tudi šola in dati estetski vzgoji kot delu oblikovanja osebnosti večjo težo. Na področju kulturne osveščenosti bo treba narediti še veliko in pri tem zajeti čim širše kulturno področje. Kot primer naše kulturne osveščenosti naj omenim TV reportažo, v kateri je novinar spraševal mimoidoče, kaj jim pomenijo naslovi kot: „Na klanecu“, „Martin Kačur“, „Pohujšanje v dolini Šentflorijanski“, „Hlapci“. Kakšni bi bili šele rezultati, če bi jih spraševali n.p. po imenih kot Slavko Oster ali L. M. Škerjanc?“

A. K.

CIRIL ŠKERJANEC

FOTO: FRANCE MODIC

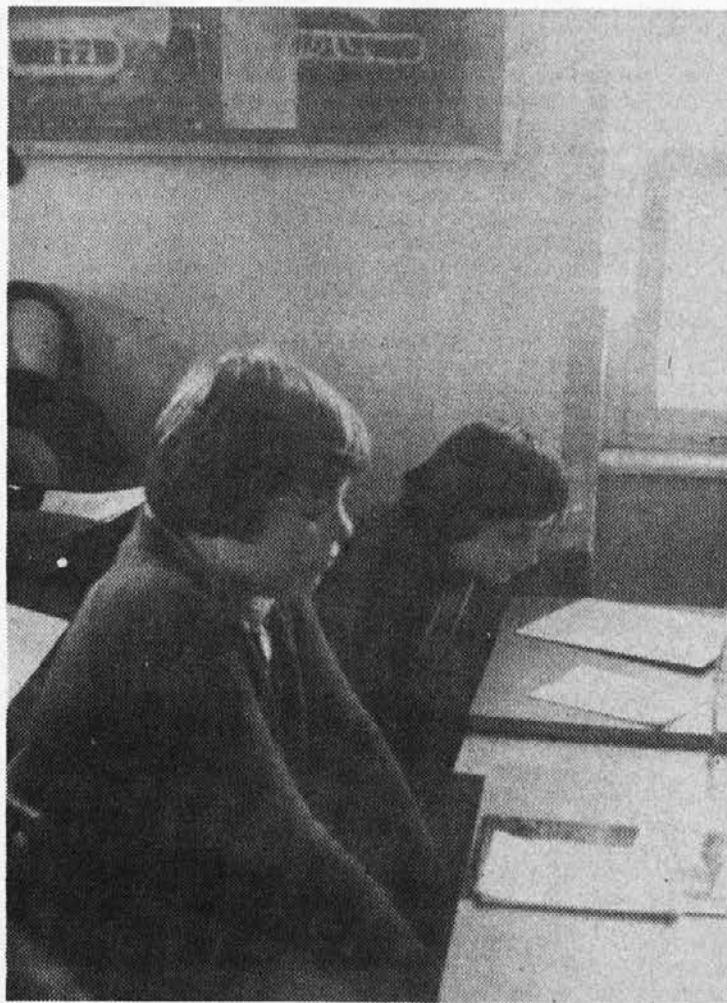
glasbena vzgoja v celodnevni šoli

osnovna šola biba rök

Glasbena ura gre proti koncu in učenci sedmega razreda listajo po glasbeni enciklopediji, v kateri iščejo razlage instrumentov. Pravkar so prenehali igrati na Orffov instrumentarij in dobili so nalogo, opisati vsak po dve izmed teh glasbil. To so prostodušni in prijazni otroci, ki se radi pustijo zmotiti pri napornem iskanju in ni jim težko odgovarjati na vprašanja radovednih glasbenih mladincev.

— Kaj počnete pri glasbeni vzgoji?

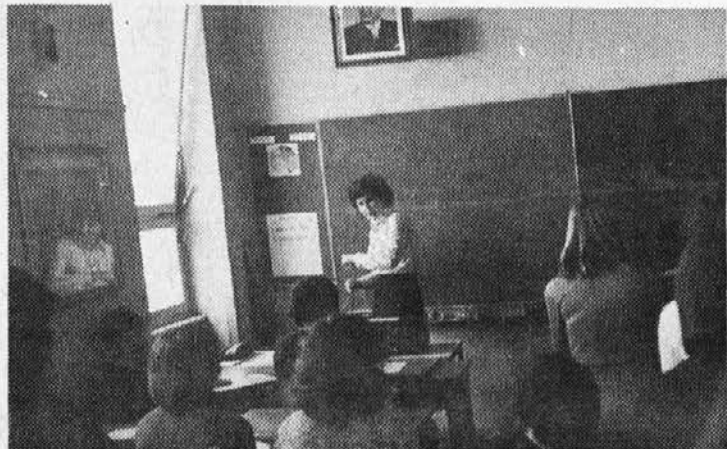
Pojemo, igramo na ksilofone, bobne, činele, triangel, poslušamo plošče, vse mogoče.

V zadnji klopi sedita dva sila zgovorna fanta, ki sta oba tudi učenca glasbene šole in jima celo enciklopedija ne dela preveč preglavic.

Vprašam ju, kaj pravzaprav poslušajo.

Najraje opere — Rigoletta, Trubadurja, Seviljskega brivca . . . Včasih nam tovarišica zavrti kakšno ploščo in moramo ugotoviti, katere instrumente smo slišali. To so sem in tja tudi kontrolne vaje, ki jih moramo pisati.

— Pa je to težko?

Včasih je.

— A še ne veste, da ne morete dobiti nezadostne ocene?

En sam zadovoljen smeh.

— Pri katerih glasbilih pa ste ostali nazadnje?

Zdaj jemljemo trobila.

— Katero pa je največje trobilo?

Bas.

— Kaj res? Na bas se vendar ne trobi! Ni to tuba?

Seveda! Tovarišica, ali bi nam, prosim, pomagali pri domači nalogi?

— Rada. Samo, če ne bom znala, mi bo pa zares nerodno, pravim.

Spomniti se moramo ljubljanskega trobentača, ki je tudi skladatelj, igra pa v Šepetovem ansamblu.

Vprašam, če ima lepo ženo, ki jo večkrat vidimo na televiziji. To bo prav gotovo dr. Urban Koder, ugotovimo s skupnimi močmi.

Naš pogovor se zavleče in skoraj ni več časa za brskanje po debeli enciklopediji. V glasbeni sobi je zdaj na vrsti vaja mladinskega pevskega zbora.

Učenci se razkropijo po celi šoli. Med odmorom si malo ogledamo lepšo stavbo, po stenah hodnikov visijo reliefi in zavidljivo dragocene slike, med njimi Slana in Debenjak, sem in tja stoji tudi kakšen kip.

Šola, ki se je med prvimi vključila z najnižjimi oddelki v celodnevni pouku, je namreč znana po razstavah, ki jih vsako leto prireja.

Še bi si bilo kaj ogledovati, toda zborček petdesetih otrok se že zbira. Tovarišica Danica jih kar takoj vzame v roke: „Začnimo se vpevati!“ Tako za vajami pride na vrsto Bilečanka, ki jo prvič poskušajo zapeti vsi glasbeni skupaj, zato še ne gre ravno brez napak. Ampak vadijo pridno in pripravljajo se na tekmovanje v Zagorju, kjer bodo odpeli pet pesmi. Dve od njih že tako dobro znajo, da nam ju brez treme prav imenitno zapojejo. Malo moramo zmotiti delovno vzdušje in povprašamo učence, kdo se je prijavil na letošni kviz Glasbene mladine Slovenije. Po rokah sodeč, ki se dvignejo, ugotovimo, da so v glavnem kandidati za kviz tudi pevci v zboru in zraven še učenci glasbene šole. Upamo, da se bodo dobro pripravili in se na koncu lepega uvrstili, saj jim veselja do glasbe res ne manjka.

Zdaj pa naprej z vajo, časa za klepetanje ni na pretek. Zadovoljni smo, puščamo šoštanjsko šolo, iz glasbene sobe pa se še vedno oglašajo „Sredi puščam in bajonetov . . .“

KAJA ŠIVC

opera v mengeški kino dvorani

Kino Mengeš je postal operni oder, vendar le ne čisto pravi. Na njem so učenci osnovne šole Matija Blejca iz Mengša uprizorili svojim mamam za 8. marec opero – otroško opero „Janko in Metka“. Janez Osredkar je priredil besedilo, zraven pa je napisal še glasbo.

Vsebino znane pravljice je avtor priredil možnostim otroške predstave. Janko in Metka sama zaideta v gozdu, kjer je polno čudnih gob in cvetov, začaranih otrok, ki so pred njima prišli v kremplje hudobne čarovnice. Dobre vile ju v grozljivem okolju zazibljejo v spajnc. Vendar pa otroka naslednjega dne nista previdna. Lačna se spravita na čudovito hišico iz omamno dobrih slaščic, pa kaj kmalu pade Janko v roke strašni čarovnici. Ko Metka po že znanem postopku porine čarovnico v peč, sta otroka, ki jima dobra vila ves čas stoji ob strani, rešena. Z njima so rešene tudi vse strupene gobe in eksotične rože, ki bodo vsi skupaj zdaj najprirednejši otroci skrbnih staršev.

Odrska postavitev, ki je učinkovala izvirno in zanimivo, je bila delo in zamisel Maria Petriča. Otroci pa so kostume in sceno izdelali pri likovnem in tehničnem pouku v šoli.

Pri odrski realizaciji bi manj statično in živahnješe lahko sodelovala še razsvetljava, ki bi razpoložensko izredno pripomogla k nepetosti dogajanja.

Režijsko in baletno (otroci so tudi plesali) je predstavo vodila Dalika Podboj, a z ne preveč trdo roko. Upamo si ugotoviti, da so otroci zmožni bolj sproščeni in bolj živih akcij. S tem pa nočemo razvrednotiti dosti uglajenih igralskih nastopov posameznih vlog, posebno čarovnice.

Glasba Janeza Osredkarja je duhovito in izvirno prilagojena razmeram „otroške opere“, otroškemu glasbenemu občutju pri pevskem deležu pa tudi pri deležu orkestra, čeprav so sodelovali pri razširjenem Orffovem orkestru skoraj izključno študentje glasbe iz Ljubljane. Posebno prizori z zborom in nekateri solospjevi glavnih vlog so zveneli kljub otroški predstavi zelo „zares“. Posebej moramo pohvaliti Smiljano Sabolovič v vlogi čarovnice, ki je tudi svoj pevski del izvedla zelo suvereno in dovršeno. Metko, Janka in dobro vilo so peli in igrali Urška Mihelčič, Irena Mrak in Zvonka Žun, ki za čarovnico niso dosti zaostajali. Presenetil nas je tudi zbor v enotnem pevskem in igralskem nastopu.

Posamezni glabeni odlomki te otroške opere so na trenutke tako prijetni, da bi zahtevale nekatere točke širšo obdelavo melodije. Upoštevati pa gre, da je opera namenjena otroškim izvajalcem, ki so zmožni le odmerjenih glasbenih naporov.

Omeniti moramo, kar se ob uspešni predstavi prerado pozabi, da so se za uspeh predstave zares potrudili vsi sodelujoči tja do glasbenega vodstva Janeza Osredkarja.

Otroška opera Janeza Osredkarja Janko in Metka je zanimiv in uspešen poskus, kako posredovati operni medij najmlajšim poslušalcem. Partitura pa bi ob posredovanju skladbe širši javnosti (to bi bilo zelo zanimivo) zahtevala razširitev in morda tudi glasbeno predelavo.

T. F.

POSNETEK Z NASTOPA NONETA RIBNIŠKE OSNOVNE ŠOLE POD VODSTVOM TOVARIŠICE BERNARDE KOGOVSKE

prvi samostojni koncert

Srce mi je močno bilo, noge so mi podrhtevale, v glavi mi je šumelo. Čez dve minuti! Čez dve minuti se bo pričel koncert, ki smo se ga bale. Saj bo to prvi samostojni koncert našega NONETA. Vse mogoče misli so mi rojile po glavi. Ali bo vse v najlepšem redu; bodo poslušalci zadovoljni z našim izvajanjem?

Nonet deluje na naši šoli šele dobro leto. Skupina devetih mladih pevk, ki jo sestavljajo Mateja VOLJČ, Marjanca BENCINA, Mirjam KLEMENC, Eda TANKO, Martina ZBAŠNIK, Snežana STEFANOVSKI, Irma NOSAN, Mojca ŠIPKA in Jasmina MELKIČ, poleg zborovskega petja delujejo še v tej majhni vokalni skupini. Doslej so nastopale že na proslavah, otvoritvah razstav, za konec lanskega šolskega leta pa smo skupaj z otroškimi in mladinskimi zborom priredile koncert.

Za vse to pa so bile potrebne vaje. Če pomislim, koliko časa, koliko prostih popoldanskih uric smo presedele v glasbeni učilnici. Kolikokrat smo žrtvovali sončno popoldne, da smo pod vodstvom tovarišice Bernarde KOGOVSKE obdelovale pesmi. Vadile smo občuteno petje, pravilno izgovarjavo, študirale nove skladbe. Mnogo sebe smo vlagale v pesmi, ki so počasi že dobivale svojo podobo. „Sam moraš globoko občutiti, da lahko drugim daš, da občutijo“, je nekoč dejal Paganini. In to je tudi bistvo pesmi. Da ob pesmi čutiš ti in tisti, ki poslušajo, kar nam pesem pripoveduje, da si predstavljáš in doživljáš obenem. To pa še zdaleč ni lahko. Toda nam, mladim pevkam, ni bilo težko prihajati na vaje. Bile smo jih vesele in trudile smo se, da bi bil uspeh boljši. Naša tovarišica nam je veliko pomagala. Znala nam je pojasniti bistvo pesmi, povedala je, kako se to ali ono zapoje, nas opozarjala na dinamiko. Počasi nam je odgrinjala zaveso v svet glasbe in nam jo tudi odgrnila. Spoznale smo, da glasba niso le tiste črne pike z repki, marveč nekaj povsem drugega. „Ljubezen do glasbe ti prinese v dušo mir in olajšanje“, tako sem razmišljala pred nastopom.

Odpele smo prvo pesem. Videlo se je, da imamo tremo, saj so se nam glasovi malo tresli. Toda s prvim ploskanjem je tudi to minilo. Sedaj šele se je začelo pravo petje.

V prvem delu koncerta smo pelev predvsem tuje pesmi. Izbor je zajel živahne pesmi kot Hay, igazitsat, Viva tutte le vezzose, Budnica in umirjene, kot My lord, what a morning, Swing low sweet chariot, Ave Maria in druge. O tremi ni bilo več ne duha ne sluha. Res ne vem, zakaj se je bilo treba tresti pred nastopom. Vsebino tujih pesmi je napovedovala naša sošolska Majda Žagar v slovensščini, tako da so se poslušalci lahko seznanili z njo in jo lažje doživljali.

Prvi del je minil. Občinstvo je bilo navdušeno in nas nagradilo z burnim aplavzom. Imele smo pet minut odmora, da smo si malo oddahnile, popile čaj z limono in pogoltile slino.

V drugem delu pa smo pelev predvsem domače pesmi. Bile smo bolj sproščene in zbrane, tako da so bili naši glasovi čisti in jasni. Pelev smo znane slovenske pesmi kot Ovčica, kam ti greš, Vsi so venci beili, Sloves, Splet belokranjskih, Nocoj pa, oh, nocoj in še druge. Vseh pesmi smo zapele osemnajst. Ker je bil večerni koncert posvečen ženam, smo za zaključek za pelev še mehiško Kako je krasno to jutro.

Koncert je minil. Stiski rok so me zdramili iz omotice. Na naših obrazih je bila ena sama sreča in zadovoljstvo, v očeh so se lesketale solze sreče. Vse je bilo v najlepšem redu. Občinstvo, žal v premajhnem številu, je navdušeno ploskalo, prevzeto od glasbe. Nam pevkam pa je ostal lep spomin na nepozaben koncert, kateremu, upamo, bodo sledili še drugi.

MIRJAM KLEMENC, 8. razred
OŠ DR. FR. PREŠEREN RIBNICA na Dolenjskem

revija mladinskih pevskih zborov zagorje 1976

V Zagorju ob Savi bodo 27., 28. in 29. maja spet peli najboljši mladinski pevski zbori Slovenije.

Prireditvev je binalna in se izmenjuje s celjskim mladinskim pevskim festivalom. Namen revije je množičnost in kvaliteta ter programski napredek mladinskih zborov Slovenije in obenem izbor najboljših skupin za nastop na mednarodnem mladinskem festivalu v Celju naslednje leto.

Zirija, ki bo izbirala zore za celjski festival 1977, bo po opravljenih nastopih z zborovodji kritično ocenila njihovo delo in dala individualna navodila za nadaljnji napredek zborov.

Za sodelovanje na reviji se je letos prijavilo:

- 11 otroških zborov, ki pevojo s spremljavo instrumenta,
- 23 osnovno-šolskih mladinskih zborov,
- 6 dekliških zborov srednjih šol in
- 5 gimnazijskih mešanih zborov.

Sodelovanje 44 mladinskih pevskih zborov različnih kategorij nam pravi obetno umetniški užitek, če bomo te zore poslušali, celotna umetniška raven mladinske zborovske glasbe v slovenskem kulturnem prostoru pa bo zopet pomaknila za stopnjo više.

Glasbena mladina Slovenije pa bo za zbor, ki bo imel najbolje izbran in preden program, prispevala nagrado in priznanje.

T. L.

oktet gallus slika z glasbenim čopičem

zapisi z dveh šolskih koncertov v Ljubljani

koncert na rudniku

Četrtek popoldan je. Pot, ki zavije z Dolenjske ceste, je jamasta in blatna, zemlja okrog nje razmočena in sem ter tja že pokrita s pomladanskimi cveticami. Napotim se po strmem klancu navzgor, ko zaslišim iz stare hiše pod cesto uglašeno moško petje. To vendar iščem, na vratih je tabla „Osnovna šola Rudnik“.

Seveda sem spet zamudila, zato tiho vstopim in se usedem med otroke in mamice v zadnjo vrsto neudobnih, nepozabnih šolskih stolov. Otroci sede povsod, tudi med plašči se pokaže nekaj glav, in včasih katera od tovarišic s kretnjo malo pomiri najbolj živahne, ki ne zmorejo ugnati klepetavega jezika. Ampak vseč jim je očitno vsem, ta koncert, učencem, mamicam in tovarišicam. Saj na odru prepeva osem imenitnih pevcev, ki se trudijo z mlado publiko vzpostaviti kar najpraprčnejši stik.

Pred vsako pesmijo eden izmed njih, tisti, ki se po koncertu v pogovoru z učenci predstavi kot Jože Humer, stopi prav na konec odra in se z otroki pomeni, o čem bo govorila naslednja pesem, kakšno

sliko bo predstavila in kako. Ta koncert okteta Gallus se namreč imenuje „Slikanje z glasbenim čopičem“ in to je uspešno slikanje, saj otroci razumejo glasbeno govorico prav tako dobro kot tisto s čopičem ali besedami. Treba jim jo je le ponuditi.

In pesmi, ki jim jih zapoje oktet Gallus, so raznovrstne ter se dotaknejo vsega, od narave in živalic do plesa, morja in noči. Lahko glasba naslika kokoško, konjička, slavčka? Pa še kako imenitno! Ampak prav tako nam lahko pričara mornarjevo razpoloženje nekje na morju ali pa tišino in mir noči. Otroci so to prav gotovo občutili in morda jim bodo ti občutki dragocena osnova na poti, ki jih bo privedla do sposobnosti POSLUŠATI GLASBO IN V NJEJ UŽIVATI.

KŠ

»gallusik« v naši sredi

Zalost, osamljenost, jok, rušenje notranjega miru...

Kdo najde zdravilo, ki zabriše globoke rane, vtisnjene v srce? Glasba! Glasba, pesem, čarobni zvoki glasbil, to je zdravilo, to je tista uteha, ki dušni mir ti da. Car

NASTOP OKTETA GALLUS NA OSNOVNI ŠOLI RUDNIK.

Bach – Mozart – Beethoven.

Bach je umrl leta 1750, Mozart se je rodil šest let, Beethoven pa dvajset let po njegovi smrti.

Ce bi v glasbi ne bilo napisanega nič drugega kot samo to, kar so nam podarili ti trije velikani, bi mi od tega lahko zajemali vse življenje. V naši biblioteki smo s tem stopili v dvorane, kjer si pred pragom sezuješ čevlje, odvržeš vse vsakdanje misli, in ko stopiš v hram, boš pobožno užival Matevžev pasijon, Umetnost fuge, Jupitrovo simfonijo, Es-dur kvintet, Eroico, Misso solemnis in Deveto.

Ta muzika je stara sto, dvesto let. Od tistih časov se je rodilo še veliko mož, ki jim je bil življenjski cilj ustvariti v glasbi nekaj novega. Seveda so za to potrebni posebni darovi narave, veliko znanje, neutrudna delavnost, fantazija, ljubezen do vsega lepega, zaljubljenost v svet zvokov, vera v pravilnost svojega umetniškega prepričanja.

Nastala je nova doba, ki ji pravimo romantika. Vnesla je v glasbo dva nova momenta.

Prvi moment je – če ga smem tako imenovati – nacionalnega značaja. Medtem ko o Bachovi glasbi lahko rečemo, da je baročna, bi ne držalo, če bi rekli, da je nemška; Mozartova glasba ni ne nemška ne italijanska; Beethoven je klasik, torej v stilu „objektivni“, vzvišen

nad svojim holandskim poreklom in nemško domovino. Skladatelji nove, romantične dobe dobivajo neki nacionalni nadih. Govorimo o ruski „Petorki“, ki ima kljub različnosti svojih zastopnikov nekaj svojevrstnega, tipično ruskega; Dvořák in Smetana sta izrazito češka komponista; Wagner in Weber sta Nemca; Verdi in Puccini Italijana; iz muzike Debussyja ali Ravela kar žari tipični francoski esprit; če slišiš prvič Albeniza ali de Falla, in niti ne veš za ime komponista, boš čutil, da je ta muzika vzkrla na vročih španskih tleh. Z eno besedo: glasba se v veliki meri nacionalno diferencira. Neopazno in nenamerno se razvijejo nacionalne smeri. Zakaj? Razvoj je pripeljal do njih, čas jih je zahteval in zato so nastale.

V čem je razlika med starejšo, klasično muziko in novejšo, nacionalno? Doba romantike je postumen otrok Napoleonove dobe. V teh nekaj desetletjih prve polovice XIX. stoletja se je izoblikovala narodna zavest, ponos pripadnosti prav k temu ali onemu narodu, zanimanje za domačo zgodovino, kulturni in gospodarski razvoj, ki je zdaj gledan z novega, nacionalnega vidika. Seveda ni prišlo do teh radikalnih in globoko segajočih sprememb od danes na jutri; počasi, a neustavljivo se je prekvasil vse življenje; duh novega časa je globoko

zaoral tudi v vse umetnosti, v likovno umetnost in književnost prav tako kot v muziko.

Narodna pesem, obredja, običaji, pravljice, sploh vse folklorno blago je dotlej životarilo med „preprostim“ ljudstvom ob veliki, bogati posestrimi, umetni glasbi velikih komponistov. Zdaj pa si je poprej morda ne ravno zaničevana, vsekakor pa neopažena ljudska umetnost utrla pot v „visoko družbo“.

Ruski komponist (slavna „Petorka“) je spoznal, da se skrivajo v pesmih nepismenih muzikov zakladi; treba jih je samo odkriti in pravilno uporabiti. Naslonil se je na glasbeno govorico naroda, prisluhnil je njegovim napevom, ritmom, harmonskimi posebnostim, poglobil se je v vse to in prenesel v svoje ustvarjanje. Njegova muzika je postala v pravem pomenu ruska; taka, da jo je mogel napisati samo ruski komponist; samo ruskega človeku je nova, nacionalna glasba zazvenela po „rusko“ in prepričljivo.

Prav tako se je tudi pri Italijanih, Čehih, Nemcih in drugih narodih glasba preusmerila na podoben način.

Romantika je nihalo glasbe za-vihтела daleč v nacionalno smer; poznejša moderna ga bo pa čez petdeset spet zanihala v brezosebno „objektivnost“ in bo zavrgla bujnost romantike prav tako, kot je roman-

podlistek

marjan kozina

človek in glasba

glasbe te omami. Vrtil se v krogu, polnem milih zvokov, tu pozabiš nase. To ne vem samo jaz, niti ne samo ti, to ve marsikdo. Tam, kjer je doma glasba, tam ne poznajo žalosti, pri njih je vse prežeto z ljubeznijo, z veseljem.

Isti cilj imajo pred sboj „mali petelinčki“, uradno „Gallusi“.

Njihova srca so prežeta z ljubeznijo do glasbe. Ne poznajo zime, jeseni, v njihovih srcih je večna pomlad. V sebi imajo neskončno toplino, katero ne samo skušajo, oni jo znajo prenesti na poslušalce. To so prinesli tudi nam!

Zunaj je divjala snežena nevihta, a v nas, v naših srcih pa lepa, topla pomlad. To toplino so nam prinesli oni, s pesmijo, ki nima samo melodije, v pesem so vdahnili dušo. Pesem je v njih zaživela in bo še živela.

Gallusi bodo v letu 1977 slavili deseto obletnico svojega obstoja. V tem času so si nabrali mnogo koristnih izkušenj, prepeli premnogo pesmi, videli nemalo sveta, a kljub vsemu ostali – skromni. Te izkušnje posredujejo tudi nam. In ravno v tem je umetnost. Kdor je dober, skromen, je priljubljen in priljubljen tudi ostane. Prekrasen vzor so ravno Gallusi.

S koncertom so nas razveselili in neizmerno prispevali k temu, da naša notranjsot vsaj v glasbi ne bo beda. Ostali nam bodo v dolgem in toplem spominu. Prenekatero uro pa bomo porabili za to, da bomo obujali spomine na ta čudovit in nepozaben koncert!

MIRJAM STANOVNIK, 7. razred
OŠ Valentin Vodnik, Ljubljana

oktet gallus pri nas

Mesto počasti zamira. Visoko nad črnimi hišami se sveti nekaj zvezd. Zadihana odprem vrata in se izgubim v množici ljudi, ki so do zadnjega kotička napolnili avlo naše šole; kako le ne bi, saj ko smo zvedeli, kakšni mojstri nas obiščejo, smo se skoraj stepli za karte.

Val nestrpnosti me povleče za seboj, ker pevcév zaradi snežnih razmer še ni. Toda vsa neučakanost je potešana, ko slovesno prikorakajo pred nas.

Eden izmed njih začne: „Mi smo oktet Gallus. Imenujemo se po skladatelju in dirigentu Gallusu, katerega prvotno ime je bilo Petelin. Ker je bila v takratnem času latinščina zelo moderna, si je naš vrli Petelin polatinil ime. No, zdaj ko veste kdo smo, pa vam bomo najprej zapeli – najnežnejšo izmed najnežnejših – za vse mamice, ki so tu navzoče.“

V dvoranji vlada smrtna tišina, le pesem, s prelivajočimi akordi valovi po njej. V vseh glasovih je čuti nekaj ganljivo lepega. Zdi se kot voda prozorno petje, ki ga lahko bereš tja do pevcévih globin srca. Ko končajo, se zavem, kako majhna sem; le črka v debeli knjigi. In oni so ta privlačna, umetnosti polna knjiga.

„Temu našemu koncertu“, se je spet oglasil pevcév glas, „smo dali ime SLIKANJE Z GLASBENIM ČOPIČEM. Vsaka pesem bo predstavljala neko sliko. Zdi se, ko smo odpeli to, bi rad vedel, če kdo sprejme prvo sliko.“ Neki pogumnež

dvigne roko – in nežna pesem je njegova. Nato pa tudi slavčevu petje posnemajo. Takrat imam pred sabo vzhajajoč mesec nad polji, veter, ki rahlo boža jelšo, na kateri je slavček. Njegovo nežno petje se razlega po vsej dolini in nenadoma pride tudi vame z vso svojo omamo in me ponese v čudotvni raj.

Iz živalskih vrst jim najbolj uspe posneti pomenek in veselje žab. Seveda ne pozabijo naslikati tudi človeka in njegovih čustev. Počasne, hitre, vesele, žalostne se pesmi pomikajo s težkim ali lahkotnim korakom na pot in se zopet vračajo. Njihova iskrenost je polna nemira, za katerim se skriva ginjenost vseh poslušalcev. Vsaka pesem je različna, toda tako polna lepote in dobrega. Med njimi se prepletata smeh in prijetna povezava govornice besede z glasbo.

Končajo z glasbo – in nanje se vsuje toča vprašanj o njihovem delu, nastopih, repertoarju...

Zapuščam šolo. Ne vidim snežne beline. Okoli mene cvetijo rože, drevje brsti, vse je v zelenju. Pomlad je tu. Oni so mi jo prinesli s svojim čudovitim petjem, ki spremeni tudi najpreprostejšo pesmico v veliko umetnino. Takrat mi srce prešine misel: „Pridite še kdaj, vi velikani glasbe! Rada bi zopet pomlad in ne te puste zime!“

SABINA POLIČ, 7. razred
OŠ Valentin Vodnik, Ljubljana

kritika okteta

Ni mi bilo žal, da sem povabila mamico za osmi marec na koncert okteta Gallus.

Doslej sem slišala že nekaj pev-

skih zborov, vendar je name napravil najbolj vtis prav ta oktet. Navdušena sem bila nad govornikom, ki nam je skušal z besedami predstaviti vsako pesmico posebej in skladatelja primerjal s slikarjem, ki vrtil svoj glasbeni čopič. Najbolj so mi ugajale skladbice: Kaj ti je deklica, Zabe, Cepec, Marko skače, Moj očka ima konjička dva, moji mamici pa: Kaj ti je deklica, Plovi, plovi in Slavček.

Petje okteta Gallus je bilo prelepo darilo za mamice in veselje za nas mlade.

MATEJA MAGAJNA, 5. razred
OŠ Valentin Vodnik, Ljubljana

»oktet gallus« gost naše šole

Ob dnevu žena je na naši šoli nastopil oktet Gallus. Koncert je bil posvečen našim mamicam. Ta oktet sestavlja osem prelepih glasov. Oktet Gallus si je nadel ime po prvem slovenskem skladatelju Jakobu Petelinu.

Prikazali so nam v pesmi razne slike. Nekaterim učencem so podarili žalost, cepec, noč in še druge. Najbolj mi je bila všeč pesem o žabici Skokici in Dolgokraku, ki sta se ženila. Moja mamica je dejala, da bi poslušala noč in dan te čudovite glasove. Peli so tudi pesem Marko skače. Najbolj mi je bil všeč glas mladega fanta, ki je pel tenor. Tovariš, ki je vodil oktet, se je z nami pošalil. Po končani prireditvi smo otroci spraševali razna vprašanja.

MILOŠ MILOSAVLJEVIČ, 3. razred
OŠ Valentin Vodnik, Ljubljana

tika prerasla usmerjeno, visoko klasično.

Zdi se, da ni zgolj slučaj: najpriljubljenije opere, tiste, ki se vztrajno držijo na vseh svetovnih opernih odrih, so pretežno nastale v drugi polovici preteklega stoletja, v času romantike. Primeroma zelo malo je oper pred romantiko in po njej, ki bi tako trdno obstale na svetovnem repertoarju. Zdi se, da je prav romantika najbolj plodna zemlja za opero, da so živi kolorit, razkošno bogata melodika, lahko prijemljivi napjev, ki si ga človek zlahka zapomni, najprikladnejša sredstva za ustvarjanje najbolj „opernih“ oper.

Seveda bi bilo popolnoma napačno in krivično omalovaževanje operne tvornosti pred romantiko in po njej. Tudi ta ima svoje nesporne velike kvalitete, čeprav v pogledu popularnosti ne doseže večine romantičnih opernih stvaritev. Po drugi strani ne manjka negativnih kritik romantične, zlasti operne glasbe; češ da je plehka, banalna, preračunana na zunanje efekte in podobno. Jasno je, da ni mogoče vsem ljudem v vsem ustreči – na srečo so okusi različni. Toda naša naloga ni toliko vrednotenje kot bolj opisovanje. Vsak si bo iz ogromne literature sam izbral tisto, kar mu najbolj ustreza.

Drugi moment nove romantične glasbe (nas zanima predvsem operna) je „tehničnega“ ali, če hočete, strokovnega značaja. V tehniki komponiranja se uveljavljajo novotarije; v harmoniki prihaja do „izumov“ novih harmonij, drznejših kadenc in nove govornice melodij; velikokrat čisto nov je način upoštevavanja folklornih elementov, novi so načini modulacije. O Wagnerjevem slovečem začetku „Tristana“ na primer so napisane cele razprave in knjige. Tehnika instrumentacije se na veliko spreminja in bogati

Izum ventilov za rogeve in trobente je te dragocene, dotlej le skromno rabljene instrumente razvil in jim odprl nova, širna izrazna polja. Na lepem so se pojavile Wagnerjeve tube in saksofoni, oživali so spet že na pol pozabljeni instrumenti, kakor mala flauta, alt-flauta, angleški rog, basklarinet, kontrafagot, razna tolkala in drugo. Vse to je privedlo do bujnejše barvitosti orkestralnega zvoka in instrumentacija se je po svoje individualizirala. Govorimo o wagnerjanski instrumentaciji, o ruski šoli, o prefinjenem francoskem stilu orkestracije, o klasicističnem Brahmovem slogu itd. Klasična instrumentacija je bila nekako brezosebna, objektivistična. Predklasična instrumentacija pa vedno niti ni poznala odreditve instrumentov:

vsak part je mogel igrati tisti instrument, ki je bil pač pri roki in ga je zmogel po svojem obsegu in tehniki. Šele v novi, romantični dobi je dobila instrumentacija svoj pomen in važno funkcijo, ki je poprej ni imela.

Moderne smeri v glasbi – vsaj nekatere med njimi – so krmilo obrnile nazaj v smer „objektivnosti“, v smer hladne, brezosebne muzike. Ti modernisti so se hote odvrnili od živo občutene melodike – naj na primer navedem Stravinskega „Oedipus Rex“ ali Schoenbergov dvanajstonski sistem. Nekateri segajo po najostrejših disonancah, uvajajo istočasno muziciranje v več raznih tonalnostih, negirajo tonalnost, celo tematiko. Vendar živijo ob teh „objektivističnih“ šolah tovariško tudi nacionalni slogi, ki se naslanjajo na folklorne elemente.

Naj omenim le mladega Stravinskega, Madžara Bartoka in našega Slavenskega. Seveda tudi ta muzika ni več romantična v starem pomenu besede, temveč je vseskozi moderna, z novimi prijemi in obogatitvami.

Ne manjka tudi poskusov razbiti ali razširiti tonski material; sem sodijo Habova četrttonska muzika in Busonijevi predlogi delitve poltonov.

iz koncertnih dvoran

Akademija za glasbo v Ljubljani ima na skrbi tudi vzgojo orkestralne igre in poklicno šolanje dirigentov. Oboje terja ne le praktične vaje v instrumentalnem muziciranju pod vodstvom razrednega profesorja, ampak tudi javne koncertne nastope, ki jim je prvenstveno namenjena vsa vzgoja.

Dne 19. marca sta nastopila z orkestrom Slovenske filharmonije dva diplomanta Stane Jurgec in Aleksander Crevar, prvi s simfonično skladbo „Koncert za orkester“ Lutoslawskega, drugi z Berliozovo „Fantastično simfonijo“. Obe skladbi sta zelo obsežni in tako za izvajalce kot za dirigenta naporni. Ob izvrstno uigranem orkestru oba diplomanta po le dveh skušnjah nista mogla pokazati več, kot suvereno obvladavanje partiture na pamet in ustrezno dirigentsko tehniko, ki ji je lahko orkester verno sledil. Vendar je že ta dosežek potrdil dopadljivo stopnjo zrelosti obeh kandidatov.

Dne 5. marca se je predstavil v dvorani Slovenske filharmonije pomnoženi orkester Akademije za glasbo s tremi slogovno zelo različnimi deli, Gluckovo uverturo k Ifigeniji v Avliji, koncertom za klarinet J. Francaixa in Dvořakovo simfonijo „Iz Novega sveta“. Opozoriti je treba na tri dosežke tega večera: koncertni večer je omogočil prvi javni dirigentski nastop mladega slušatelja Frana Krasovca, vestno je podprl poddiplomanta, klarinetista Igorja Karlina v njegovem uspešnem koncertantnem podvigu in dal je študentskemu instrumentalnemu telesu akademije priložnost, da pod izkušenim in smotrnim vodstvom dirigenta Antona Nanuta oblikuje zelo prepričljivo interpretacijo pomembnega simfoničnega dela.

Na obeh koncertih je bilo veliko mladine, ki je sicer na koncertih ne srečujemo; pozorno in navdušeno je sledila izvedbam.

Ugledni madžarski dirigent G. Lehel je 29. marca vodil koncert simfoničnega orkestra RTV Ljubljana z njemu lastno jasnostjo, točnostjo in sugestivnostjo. Poleg Žebetove po krivici doslej za postavljene, morda nekoliko razvelečene skladbe „Zalna glasba“ in Schumannove III. simfonije, je večer razgrnil pred poslušalstvom vse značilnosti zrelega Bele Bartoka v koncertu za violo in orkester, ki smo ga menda v Ljubljani prvič slišali. Z brezhibno in temperamentno igro se je koncertant na violi, Bogomil Kosi, povzpел v vrh naših reproduktivnih umetnikov.

Kakor v Ljubljani ansambel „Slavko Osterc“, tako v Zagrebu skrbi za seznanjanje z najsodobnejšimi podvigi v glasbi ansambel „Aezantes“. Program tega ansambla (22. marca) je tokrat navajal eksperimente, ki se povsem izneverjajo vsakršni tradiciji, iščejo novo kompozicijsko materijo, usmerjajo „glasbo“ na doslej še neprehojena področja, med katerimi so nedvomno slepe ulice, in jo družijo s sorodnimi elementi govora, plesa, mimike, svetlobe ... Vrhunec večera je bila „Pravljica“ skladatelja, pianista in vodje grupe, Detonija, v kateri je Veronika Kovačič s svojim vsestranskim glasovnim in igalskim darom ter nenadkriljivim improvizacijskim talentom pričarala pravcata zakljinjanja. — Sramoten obisk večera v SF prav zaradi tega nevsakdanjega umetniškega podviga ni bil v ničemer upravičen.

P. Š.

V soboto, 20. marca, je za beli abonma SF gostoval orkester MOZARTEUM iz Salzburga. Sodi med najvidnejše evropske orkestre, še posebno vlogo pa ima kot izvajalec Mozartovih del. V svoji manjši zasedbi petdesetih glasbenikov ansambel veliko gostuje po Evropi in zunaj nje.

tri je portreti

V zadnji številki našega časopisa, ki je izšla 8. marca, smo pisali o tem, da so na jugoslovanskem tekmovanju glasbenih umetnikov v Zagrebu sodelovali in se odlično izkazali trije slovenski mladi umetniki. Tokrat jih podrobneje predstavljamo.

stanko amold, trobenta — prva nagrada

Stanko je pričel igrati trobento z 10 leti. Njegov oče, glasbeni entuziast, je nekoč kupil staro trobento, se je priučil igrati, svoje znanje pa je posredoval tudi sinu. Čeprav je bil samouk, Stanko še danes priznava, da je bila njegova metoda zelo uspešna. Že v nižji šoli je sodeloval na vseh nastopih in proslavah in pri tem sploh ni poznal treme, ki ga sedaj, kot poklicnega glasbenika, kaj rada daje. Nato se je vpisal na Center za glasbeno vzgojo v Mariboru. Kljub nadarjenosti pa je za srednjo šolo porabil kar pet let: ko se je vračal z morja v Maribor na izpit iz klavirja, je strela udarila v vlak. Profesorji izgovoru niso prav verjeli in hudo neurje ga je stalo nadaljnje leto šolanja. Tudi na diplomskem izpitu ga je „polomil“: spet se je pripeljal naravnost z morja, kjer je igral s svojo „band“. Profesorji so znanju pristeli še neresnost, malomarnost, nepravilen odnos do študija in mu prisodili oceno „dobro, 3“.

Nato se je Stanko vpisal na ljubljansko akademijo za glasbo k prof. Grčarju, s katerim se sedaj zamenjujeta za pultom prve trobente ter igrata v odličnem kvintetu trobil Slovenske filharmonije. Prof. Grčar mu je utrl pot tudi k njegovemu trenutnemu pariškemu profesorju Rogerju Delmottu. Nad Grčarjem je bil Delmotte namreč tako navdušen, da sedaj z veseljem sprejme vsakega slovenskega študenta.

O samem študiju v Parizu je Stanko

povedal, da se izpopolnjuje predvsem v interpretaciji ter študira program za tekmovanje v Toulonu. Seveda bi kot študent želel slišati čimveč kvalitetnih koncertov, ki jih nudi razgibano pariško glasbeno življenje. Zaradi „zasoljenih“ vstopnic pa hodi samo na brezplačne orgelske koncerte.

Pred letošnjim tekmovanjem se je Stanko Arnold udeležil samo še IX. tekmovanja mladih glasbenih umetnikov Jugoslavije, kjer je dobil drugo nagrado, medtem ko prva sploh ni bila dodeljena.

Ko smo Stanka povprašali o vtisih z letošnjega tekmovanja, je predvsem pohvalil dobro organizacijo, uspešno propagando, možnost igranja z orkestrom Zagrebske filharmonije ter prednosti televizijskega snemanja. Program je ocenil kot izredno težak, posebno zato, ker ga je bilo treba izvajati na pamet, tega pa trobilci niso vajeni. Poleg tega bi bilo po Stankovem mnenju morda bolje, če bi organizatorji tekmovanje širše zastavili in nekoliko znižali kriterij. S tem bi angažirali mnogo več glasbenikov, kar bi brez dvoma dvignilo poprečno raven naših instrumentalistov.

Stanko Arnold je zanimiv poustvarjalec ne nazadnje zato, ker se ukvarja tudi z zabavno glasbo. Igral je v mnogih skupinah: s Privškovi jazz ansamblom je sodeloval na festivalu zabavne glasbe in nekaj časa je igral pri pop skupini „Mladi levi“. Stanko meni, da se udeleževanje na področju zabavne glasbe ne izključuje z delom v simfoničnem orkestru — vsakokrat se je treba pač prilagoditi zahtevanemu slogu. Svojo dilemo, ali se naj odloči za resno ali zabavno glasbo, je rešil takole: za poklic si je izbral delo v orkestru Slovenske filharmonije, od časa do časa pa igra tudi zabavno glasbo. Kar tako, za zabavo.

BOŽO LOTRIČ (FOTO: F. MODIC)

Kiril Ribarski, pozavna — prva nagrada

Kiril je končal srednjo glasbeno šolo v svojem rojstnem kraju Štipu. Že v srednji šoli se je pomeril najprej na tekmovanju učencev glasbenih šol Makedonije, nato pa na IX. tekmovanju glasbenih umetnikov Jugoslavije in si obakrat priboril drugo nagrado. Leta 1976 se je vpisal na ljubljansko akademijo za glasbo k prof. Miškoviču: uspešno jo je končal s celovečernim recitalom v Društvu slovenskih skladateljev. Sodeloval je na mednarodnem tekmovanju v Ženevi, kjer je dobil 1973 priznanje za najboljšo izvedbo skladbe Quia Ropartz. Toda zaradi drobne neprijetnosti, izpuščaja na ustnici, ki trobilcem pogosto zagreni življenje, se tekmovanja ni mogel udeležiti do konca.

Po povratku iz Ženeve je kot predstavnik Glasbene mladine Slovenije sodeloval na koncertu v Weimarju v okviru mednarodne zamenjave med Glasbeno mladino Slovenije ter ljubljansko akademijo za glasbo in Visoko šolo za glasbo „Franz Liszt“ iz Weimarja.

Kiril je še nekoliko pobrskal po spominu in naštel še nekaj uspehov: kot študent je dobil Prešernovo nagrado za izjemne študijske uspehe, za skopsko televizijo je posnel Albrechtsbergerjev koncert za pozavno in orkester, s splitskim komornim orkestrom je gostoval kot solist v Haendlovem koncertu v Trogiru, posnel nekaj del za ljubljanski in skopski radio, 1974 se je udeležil tekmovanja v okviru Praške pomladi, sodeloval na koncertih Glasbene mladine Ljubljane ...

Trenutno je Kiril zaposlen v orkestru RTV Ljubljana kot prvi pozavnist, poleg tega pa študira III. stopnjo na zagrebški akademiji. Seveda si želi, kot vsi trobilci, nadaljevati študij še v Parizu. Sicer pa mu tudi v prihodnosti ne bo ravno dolgčas: v

aprilu ga čaka recital s pianistko Vlasto Doležal Rus, za skopski radio bo posnel koncert za pozavno in godalni orkester, ki mu ga je posvetil dalmatinski skladatelj, Ljubomir Bradžolica ...

„Igrati, igrati in igrati“, si želi Kiril. „Srečen sem, če lahko igram, in žalosten, če je glasba, ki jo igram, žalostna.“

Božo Lotrič, pozavna — druga nagrada

Božo Lotrič sodi med tiste skromne poustvarjalce, ki so v svojih odgovorih skopi, zato pa izredno natančni. Rojen je bil v Kropi, kot 5-letni fantič je pričel igrati violino, s 15 pa se je lotil pozavne. Kot večino mladih glasbenikov ga je po končani nižji glasbeni šoli zanesla pot na Zavod za glasbeno in baletno izobraževanje v Ljubljani. Študiral je pri prof. Miškoviču, pri katerem je nadaljeval tudi na ljubljanski akademiji za glasbo. Leta 1974 je bil dobitnik Prešernove nagrade za izjemne študijske dosežke in se udeležil tekmovanja v Ženevi. Naslednje leto se je pomeril tudi na praškem tekmovanju. Kot odličan študent je diplomiral z javnim koncertom ob spremljavi orkestra akademije za glasbo: sledil je sonatni večer v Društvu slovenskih skladateljev ter nekaj posnetkov za ljubljanski radio.

Božo je član orkestra Slovenske filharmonije in tako kot Kiril tudi on študira III. stopnjo na zagrebški akademiji za glasbo.

„In kakšne so tvoje želje, tvoji načrti?“

Šele ob tem vprašanju se je Božo razgovoril. Seveda bi rad predvsem čim več igral, nastopal, snemal. Pa še eno veliko željo ima: v svoj program bi rad vključil čim več del slovenskih skladateljev in predstavil širšemu krogu poslušalcev slovenska dela za pozavno v celovečernem recitalu.

iz koncertnih dvoran

O svojem programu za prvi obisk Mozarteuma v Ljubljani je povedal šef — dirigent Leopold Hager takole:

„Na svoji koncertnih turnejah po svetu izvajamo izključno Mozarta, saj je orkester ravno po svojih izvedbah glasbe salzburškega mojstra izredno znan. Glede na gostovanje solista, Rudolfa Klepača, profesorja na Mozarteumu, ki bo izvajal edini Mozartov koncert za fagot in orkester (KV 191), smo izbrali še dve simfoniji. Uvodno delo bo simfonija v C-duru (št. 34, KV 338), ki temelji še na tradiciji trostavčne italijanske simfonije. Zadnje Mozartovo delo iz Salzburga orkester namreč zelo rad izvaja. V sklepnem delu koncerta pa bo simfonija v Es-duru, prva iz „trilogije“ Mozartovih zadnjih simfonij, tehtno delo, v katerem so že uresničene težnje dunajske klasične simfonije.“

Leopold Hager je dirigiral na koncertnih turnejah v mnogih deželah, zato pravi, da je odziv na Mozartovo glasbo dostikrat odvisen od tega, kam je bila usmerjena glasbena vzgoja občinstva. Pa še to se dostikrat dogaja, da poslušalci ne prihajajo na koncerte zaradi sporeda, pač pa zaradi imena slavnega dirigenta ali solista — davek sodobni miselnosti. Mozartova glasba vsebuje zlati rez, notranjo simetrijo in popolnost, kaj takega najdemo morebiti samo še pri Bachu. Menim, da tudi starost poslušalca pri tem ni pomembna in da Mozartova glasba učinkuje na človeka v skladu z njegovimi lastnimi nagnjenji oziroma odnosom do glasbe. Ne moremo govoriti o ljudeh, ki imajo radi glasbo, Mozarta pa ne marajo.

Spored je orkester Mozarteum izvedel z vso zavzetostjo. Še zlasti lepo je izzvenel solistično dokaj zahteven koncert. Fagotist Rudolf Klepač ima nenavadno mehak ton in zanimivo fraziranje. (Prav ta dan je solist slavil 20-letnico izvajanja tega koncerta; igral ga je že 138-krat).

Orkester Mozarteum sam zveni zelo kleno in plastično, predvsem pa se odlikuje po zelo prečiščenih gradacijah in izvrstnih tempih, kar je verjetno dirigentova zasluga.

M. S.

V petek, 2. aprila, je Glasbena mladina Maribora priredila koncert ansambla GODALA KRALJEVEGA KONSERVATORIJA IZ BRUSLJA. Mlada skupina devetnajstih godalcev med 17. in 22. letom starosti, ki jo sestavljajo pretežno frankofonski belgijski študenti, med katerimi muzicirajo tudi štirje Španci in Američan, dela pod vodstvom temperamentne in precizne paličice dirigenta grškega rodu, Julienu Ghyorosa. Ansambel je gostoval v okviru Glasbene mladine po raznih mestih Jugoslavije. Navdušeni so bili nad pristrčnim sprejemom v Varaždinu, veseli pa so bili tudi mlade, zelo številne publike na mariborski gimnaziji, kjer so nastopili s krajšim programom.

Večerni koncert je obsegal dolg in zahteven seznam skladb: Haendlov Concerto grosso št. 6, Koncert za violino in godala J. S. Bacha, ki ga je lepo, morda malo premalo temperamentno zaigrala Susanne Janssens, in Vivakljev 5. sonato za violončelo in godala, kjer je naravnost zablestel komaj dvajsetletni solist Luc Dewez. V drugem delu smo slišali Dievertimento za godala sodobnega belgijskega skladatelja mlajše generacije Van Rossuma; prijetno doživetje je prispevala „Preprosta simfonija“ angleškega avtorja Benjamina Brittna, mladostna skladba, ki jo je skladatelj napisal med 9. in 14. letom.

Prelepa Viteška dvorana, ki je bila imeniten ambient za mlade godalce, je bila žal le polovično zasedena, ker je bilo istega večera v Mariboru več kulturnih prireditev.

KŠ

KIRIL RIBARSKI (FOTO: F. MODIC)

nagradna križanka

»letošnja premiera

v ljubljanski operi

Dragi reševalci, tokrat ste bili prizadevni in ste nam poslali prav lepo število rešitev. Izgleda, da je bila križanka nekoliko lažja, saj je bilo zelo malo napačnih rešitev. Zreb je določil tehe pet imen:

Janja Rihberger, Blekova vas 8, Logatec
Dejan Gobec, Ulica stare pravde 5, Ljubljana
Andrej Mate, Prešernova 15, Ribnica
Janez Loštrek, Rovte 72, Rovte
Maja Brglez, Vrunčeva 25 /c, Celje

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE: pianino, kombi, ls, igrivost, parobek, sat, avle, eta, ral, Eli, neon, riviera, col, cl, majnik, d, e, Aarau, ai, ka, Karin, Elza, četrt, edinka, gib, abote, Majdanpek, propil, ina, ris, ura, linj, ka, si, set, Iča.

DISCIPLINA ALPSKEGA SMUČANJA		TEŽA EMBALAZE	OSIPANJE	SKANJE NAVSKI DROBIŽ		ČEVLIJI ZA SNIG	ROMUNSKA DENARNA ENOTA	OCE
GLAVNI ŠTEVNIK				BRUSNI KAMEN				
→				SIMON JENKO				
←								
NENADNA SMRT				ELEMENT HRVAŠČINE V KAKEM DRUGEM JEZIKU	ZADNJA ČRKA ABECEDA MELODIJA, NAPEV		ANGLESKI AVTOMOBIL	NAJSTARIJA ANGLEŠKA UNIVERZA
AVT. OZNAKA NEMCIE	NRAV. STVENA USMERJENOST	POSLANEC	KAKAV	VSIJLJIVO NADLEGOVANJE				
▶								
→							SLOVENSKA FILHARM.	STENSKA OBLOGA
SISTAVIL JEZIR LONGYKA	OKRAJŠAVA ZA METER	↓	16. IN 24. ČRKA	TEKOČE MASCOBE		PESTNER		
PREBIVAJ KA SREDNJE, VEŠKIGA V ZHODNORIMSKEGA CESARSTVA				1. IN 23. ČRKA				
NIZEK MOŠKI GLAS			ZVOK, KI GA DAJE CLOVEK Z GLASILKAMI		ARABSKI ZREBEC	NASPROTJE VOJNE		
VHODNI PREDPROSTOR						EDVARD KARDELI		
ALKOHOLNA PIJACA			BIVALISCI MR TVHI	TOVARNA AVTOMOBILOV V TORINU	POČITNIŠKA HIŠICA			
STARO GRSKI BASNOPISEC			JANEZ TRDINA		SODOBNO PREGVOZNO SREDSTVO		DRISKA	KRATICA ZA ELEKTROKARDIOGRAM
ZVRST SLOG			ANTON ASKERC		INJE	POLKROŽNI ZAKLJUČEK STAVBNEGA PROSTORA	DELAVSKA ENOTNOST	
			JEGULJA		RIMSKI ZNAK ZA TIŠOC		VADITELJI	
ANTON MANUČ	PREBIVALEC AGONJE			RAČUNAR				
	IGRALIC							
ARGENTINSKI PLES				RIMSKI BOC LJUBEZNI	VRSTA ZVOKA	LESENI DEL ZELEZNIŠKIH TROV		
PARISKI VRABČEK (EDITH)					LISTNATO DREVO	MOŠKO IME		
BARVA IGRALNIH KART	OVALNA SKLEDA							KLOP (NAREČNO)
	DALJE OBDOBJE							
ZAČASNE REŠITVE					IME VODITELJA PALESTINSKEGA OSVOBODILNEGA GIBANA ARAFATA			
ANGL. PLOŠČINSKA MERA, 4046 m ²			SODOBNI JUGOSLOV PISATELJ (BRANCO)		VEZNIK	EDINI SIN		
						DALMATINSKA VPRASALNICA		
ZUPNJA			SIBITE GLASBENO MLADINO!	POŠKODBA		POSILJNA POKRIVALA		
						NARISAL F. A.	RIZEVO ZGANJE	

obletnici m. kozina

Slovenski skladatelj Marjan Kozina je bil rojen v Novem mestu 4. junija 1907. Prvo glasbeno izobrazbo je dobil pri skladatelju Ignaciju Hladniku. Študiral je na konservatoriju v Ljubljani, nato na Dunaju in v Pragi. Pred drugo svetovno vojno je bil eden od najbolj aktivnih glasbenih delavcev v Mariboru, kjer je bil ravnatelj Glasbene matice in dirigent zbora Glasbene matice. Leta 1939 je odšel v Beograd, kjer je bil docent za kompozicijo na glasbeni akademiji vse do odhoda v partizane (1943). Po osvoboditvi je sodeloval pri ustanovitvi Slovenske filharmonije in jo je tudi upravljal od 1947 do 1951. Postal je izredni profesor za kompozicijo na Akademiji za glasbo v Ljubljani in redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Od njegovih simfoničnih del je najpomembnejša Simfonia, ki jo sestavljajo štiri daljši stavki, ki so pravzaprav vsak zase majhna simfonična pesnitev. Naslovi so: Ilova gora, Bela krajina, Proti morju in Davnina. Glasbeno odsko zvrst predstavlja opera Ekvinokcij in več baletov. Marjan Kozina je bil tudi ploden ustvarjalec vokalne glasbe (kantate Balade Petrice Kerempuha, Lepa Vida, Tlaka); zelo je znan tudi kot skladatelj velikega števila partizanskih pesmi in samospenov.

Slogovno je Marjan Kozina izrazit homofonik, ki je skušal melodijo oblikovati zvesto po govoru; zanj je značilna recitativna struktura melodičnih linij. Gradba in instrumentacija del je usmerjena k dramatičnosti, očitno se opira tudi na folklorne elemente.

Skladatelj Marjan Kozina je umrl pred desetimi leti na Trški gori na Dolenskem.

otorino respighi

Italijanski skladatelj OTTORINO RESPIGHI se je rodil 9. julija 1879 v Bologni. Po prvem pouku iz glasbe, ki ga je dobil pri očetu, se je učil violine in viole, pozneje pa je študiral tudi kompozicijo. Kot prvi violist italijanske operne družine, ki je med drugim gostovala tudi v Petrogradu in v Moskvi, je prišel v stik z rusko romantično glasbo, pri čemer je zlasti skladatelj Nikolaj Rimski-Korsakov zelo močno vplival na njegov ustvarjalni razvoj.

Prve skladateljske uspehe je doživel Respighi v prvem desetletju tega stoletja. Že leta 1913 je postal profesor za kompozicijo na rimski glasbeni akademiji Sv. Cecilija, na kateri je deloval pozneje tudi kot direktor zavoda in vodja mojstrskega razreda (za kompozicijo). Kot pianist in dirigent svojih del se je udeležil tudi koncertnih turnej, med drugim v Združene države Amerike in v Južno Ameriko.

Respighijevo ustvarjanje je predvsem pod vplivom nove romantike,

torej skladatelj Franca Lizsta, Richarda Straussa in Rimskega-Korsakova, delno tudi Clauda Debussyja. Kot v svojem času, so še danes njegova najuspešnejša dela simfonične pesnitve, ki se tematsko vežejo na kraj njegovega bivanja in ustvarjanja. To so RIMSKI VODNJAKI, RIMSKE PINJE, nekoliko manj popularno je delo RIMSKI PRAZNIKI. Ravno v teh delih je skladatelj uresničil vrst simfonične pesnitve, ki jo je zasnoval že Franz Lizst, toda osebno preoblikovano, z močnimi barvami in plastičnim tonskim slikanjem. Premišljena zvočnost del obvladuje virtuožno obravnavanje orkestra; temu je podrejena tudi težnja za starover-

skim vtisom, ki se pojavi v poznejših letih. Vsekakor je bil Ottorino Respighi najuspešnejši italijanski

komponist prve tretjine našega stoletja.

Skladatelj Ottorino Respighi je umrl pred štiridesetimi leti v Rimu.

M. S.

gostovanje učencev glasbenih šol

V Sloveniji deluje okoli 50 glasbenih šol, ki z večjim ali manjšim uspehom – vse pa z veliko prizadevnostjo – uvajajo na tisoče otrok v lepoto glasbene umetnosti. Od časa do časa se ti učenci pomerijo med seboj na tekmovanjih in revijah, redko pa najdemo primere organiziranih medsebojnih obiskov učencev glasbenih šol s prireditvijo javnega nastopa. Takšna medsebojna srečanja pa sta ustalili glasbeni šoli Kranj in Velenje.

Kranjčani so bili letos v gosteh v Velenju s solidno ekipo, ki je svoj nastop v velenjski knjižnici posvetila 100-letnici rojstva Ivana Cankarja in je ta svoj namen označila že kar na naslovni strani svojih programov s Cankarjevim mottom: Vsaka ped svoboda, ki si jo pribori ljudstvo, je korak naprej v kulturi. V prijetnem okolju, ki so ga napolnili zlasti glasbeniki in pedagogi, je potekal edinstven program: med posameznimi glasbenimi točkami skladatelj Herrmanna, Haendla, Prokofjeva,

Corellija, Foersterja in drugih so učenci glasbene šole Kranj podajali skrbno izbrane recitacije Cankarjevih del od pisateljve mladosti Na klancu, preko Bele krizanteme in Erotike do Hlapcev, Betajnovine in Martina Kačurja. Recitacije na pamet, v čisti dikciji, doživeto, prepletene z glasbo vseh instrumentov, ki jih poučuje glasbena šola, so bile enkratno doživetje in presenečenje za Velenjčane tudi ob tako veliki obletnici, kot je 100-letnica Cankarjevega rojstva.

Velenjčani so se oddolžili Kranjčanom z nastopom – tokrat kar v prostorih mestnega gledališča v Kranju. Zanimanje za ta nastop je bilo tolikšno, da so bili prostori tega gledališča tokrat premajhni. Po uspešnih glasbenih točkah je bilo glavno zanimanje navzočih za glasbeno pravljico Prokofjeva: PETER IN VOLK, ki so jo izvajali učenci šole – oddelka za izrazni ples. Za koreografijo in režijo je z veliko domiselnosti in lastne prizadevnosti poskrbela tov. Mavčeva. Izvajalci niso razočarali in želi toplo priznanje.

Naj povemo še to, da se je tega nastopa udeležila tudi delegacija italijanskih pedagogov iz pobratenege mesta Rivoli, ki se je še posebej zanimala za organizacijo glasbenega pouka v Sloveniji in je bila nad izvajanjem celotnega programa velenjskih učencev zelo navdušena.

Naj to medsebojno sodelovanje glasbene mladine Kranja in Velenja služi tudi ostalim glasbenim šolam v posnemanje.

v ž-duru

tema z variacijami

Ptičji spev

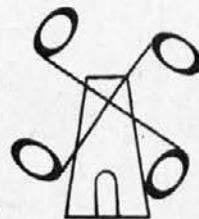
Popevka

Himna

Športna koračnica

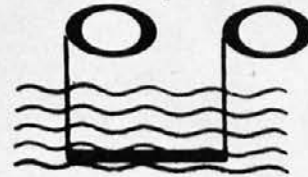
Holandska glasba

Glasba našega časa

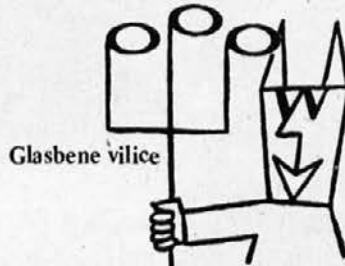
Balada o dežju

Barkarola

Glasba po radiu

Glasbene vilice

Balada o jetnišnici

V mesecu marcu je Slovenska filharmonija skupaj z Glasbeno mladino Ljubljane priredila 10 brezplačnih koncertov za mladino ljubljanskih in okoliških osnovnih šol, ki se jih je udeležilo 5000 učencev. Program je bil sicer precej zahteven za mladega poslušalca, ki ni vajen obiskovanja koncertov, zato pa je bil izčrpno komentiran in je trajal le dobro šolsko uro.

Glasbeno mladino kot organizacijo, katere osnovna dejavnost je prirejanje mladinskih glasbenih prireditev, je seveda zanimalo, kako so se ti učenci, ki so se odzvali našemu vabilu in prišli v Slovensko filharmonijo, odločili za koncert, zakaj, in predvsem, kakšen vtis jim je pustil. Zato smo se odločili zbrati nekaj mladih poslušalcev in se z njimi pogovoriti.

Po strmih stopnicah, ki vodijo v prostore naše organizacije, se je povzpelo enajst učencev petih ljubljanskih osnovnih šol. Ob soku in palčkah smo načeli razgovor o tem, ali se spominjajo koncerta in skladb, ki so jih poslušali, kako jim je ugajal komentar, kaj mislijo o dolžini in izbiri programa in podobnem.

„Seveda se spominjamo koncerta, poslušali smo Debussyja in Ducasjevega Črnošolca,“ so odgovarjali vsi vprek. „Všeč nam je bilo.“ „Večkrat bi lahko bilo kaj podobnega,“ se je oglasila Alenka. „Morda je bil program malo pretežak, posebno Debussy. Črnošolca smo laže dojemali, najbrž tudi zaradi predhodne razlage. Sploh je bil komentar dober. Veliko laže je poslušati, če si na glasbo pripravljen.“ Alenki se tudi zdi, da je treba imeti za poslušanje glasbe mnogo domišljije. „Vprašanje je, kaj bi si predstavljali, če razlage ne bi slišali. Tako pa smo lahko zares pozorno spremljali glasbo. Tudi dovolj dolg je bil komentar. Če bi bil daljši, bi verjetno ne pritegnil več.“ Gorazd pravi, da bi tistim, ki se ne

pogovor s poslušalci mladinskih koncertov

zanimajo posebno za glasbo, dal komentar, pri onih pa, ki radi poslušajo in si znajo ob poslušanju ustvariti lastno mnenje, bi komentar izpustil. „Komentar k Črnošolcu nam je bil ljubši kot razlaga Debussyja, laže smo mu sledili, ker je bil bolj v obliki glasbene pravljice. Ampak tudi pri Debussyju ne bi slišali siren in oblakov, če ne bi slišali razlage.“

Z dolžino koncerta se niso čisto strinjali. „Za nas, ki radi poslušamo, je bil koncert kar prekratek. Morda je bil pravilno dolg za one, ki se ne zanimajo preveč za glasbo in so se lahko kar precej časa ukvarjali z opazovanjem instrumentov na odru.“ Marko in Franci z Dobrave pravita, da sta čakala, da bo še kaj, ko so jima rekli, da je konec.

Skoraj na vseh šolah so učence pripravili na prireditev, vsaj z drobno informacijo o obeh francoskih skladateljih. Edini glasbeni pedagog, ki se je udeležil našega razgovora, je bila tovarišica iz osnovne šole Vrhovci. Pripomnila je, da bi temeljita priprava na tak koncert s poslušanjem in predhodno razlago skladb bila lahko zelo lepa glasbena ura, le žal spored ni spadal v učni načrt.

Zanimivo je bilo slišati, da je bil za višje razrede nekaterih šol koncert obvezen. Udeleženci okroglo mize so se strinjali, da je bolje na glasbene prireditve pošiljati prostovoljce, ki jim glasba nekaj pomeni, kajti ostali povzročajo samo nemir. To se je pokazalo tudi na omenjenih koncertih, kjer disciplina nikakor ni bila vzgledna. „Taki, ki jim ni do poslušanja, bi raje ne prišli! In tisti zaviti bomboni, s katerimi šumijo!“

In kaj bi si želeli slišati na prihodnjih koncertih?

„Radi bi kakšen koncert za solo instrument in orkester, to zelo redko slišimo,“ pravi Alenka. „Predvsem Čajkovskega, kakšen klavirski koncert, ali kakšno pihalo,“ se oglasijo še drugi. „Takah koncertov naj bo čimveč in to čimprej! Na šoli imamo včasih kakšen komorni koncert, ampak odločno premalo.“

Učenci sami so menili, da bi se lahko večkrat takole srečali in se pogovorili. Zato smo izrabili priložnost in jih malo povprašali še o časopisu. Poznajo ga skoraj vsi, kar všeč jim je, sem in tja je malo pretežak, pa malo premalo pišemo o pop glasbi. Strinjali pa so se, da bi lahko mladi bralci več prispevali s svojimi dopisi, kar bomo s skupnimi močmi tudi poskusili izvesti.

Razgovor sta vodila in zapisala tajnik Glasbene mladine Ljubljane in komentator omenjenih koncertov Marko Studen in sekretar uredništva časopisa Kaja Šivic.

GORAZD, IRENA, MIHA, BARBARA, VESNA, TOMAŽ, PETER, ALENKA, GORAZD, FRANCI in MARKO, KI SO SE ZBRALI V PISARNI GLASBENE MLADINE.